

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, *μια ευκαιρία για ανάπτυξη*

Ηράκλειο, 13 Ιουνίου 2008

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

CIVIL PROTECTION

Οργάνωση Ημερίδας
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου
Ευρωβουλευτής Σταύρος Αρναουτάκης

Με φρόνεψη πορεύεται, με γνώσιν ορδινιάζει,
Πριχού 'ρθουσι τα πράγματα προβλέπει και λογιάζει.

Ερωτόκριτος ε' 1505-1506

© ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, 2008
Πλατεία Ελευθερίας, ΤΚ 71202 Ηράκλειο

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Επιμέλεια Παναγιώτης ΑΛΕΒΑΝΤΗΣ, panagiotis@alevantis.com

Περιεχόμενα

1. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	4
2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ	5
3. ΟΜΙΛΙΕΣ	7
Ομιλία της Νομάρχου Ηρακλείου κ. Ευαγγελίας ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ – ΗΛΙΑΚΗ <i>Η προστασία ξεκινά από την εκπαίδευση των πολιτών</i>	7
Ομιλία του Ευρωβουλευτή κ. Σταύρου Αρναουτάκη <i>Η προστασία των πολιτών, ευκαιρία για ανάπτυξη;</i>	10
Περίληψη της Ομιλίας του κ. Μανώλη Μπαλτά <i>Πρόληψη και μείωση της διακινδύνευσης στην παιδική ηλικία και ιδίως στο Σχολικό Χώρο</i>	14
Περίληψη της ομιλίας του καθ. Σταύρου ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ <i>Αναγκαίες δράσεις για τη μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας</i>	19
Περίληψη της ομιλίας του καθ. Κώστα ΣΥΝΟΛΑΚΗ <i>Δνο παράκτιες καταστροφές, τσουνάμι και καταιγίδες. Τι γίνεται στην Ελλάδα και αλλού</i>	23
4. ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	27
Ερωτηματολόγιο	27
Μεθοδολογία	28
Συμπεράσματα των ομάδων εργασίας	30
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	34
Επίμετρο – προτάσεις για τη μελλοντική Πολιτική Συνοχής της ΕΕ	41

1. Αντικείμενο

Η προστασία των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές είναι μια σύνθετη διαδικασία με πολλές φάσεις στην οποία εμπλέκονται πολυάριθμοι φορείς. Παράλληλα όμως με τις ευθύνες και τις αρμοδιότητες του κράτους, η προστασία των πολιτών πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των ίδιων και των τοπικών κοινωνιών μέσα στις οποίες ζουν και αναπτύσσονται. Η «εκ των κάτω» ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των πολιτών με στόχο την ανάπτυξη μιας κοινής συνείδησης για την πρόληψη αλλά και η καλύτερη οργάνωση της ετοιμότητας και της αυτοπροστασίας σε τοπικό επίπεδο, για τα καθημερινά ατυχήματα και τις μεγάλες καταστροφές, μπορεί να συμβάλλει αφ' ενός στη μείωση των θυμάτων και στον περιορισμό των δυσμενών οικονομικών επιπτώσεων και αφετέρου στην οικονομική ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών.

Στόχοι της Ημερίδας

1. Καταγραφή και ιεράρχηση των κινδύνων που απειλούν τους πολίτες στην Κρήτη.
2. Διερεύνηση των δυνατοτήτων για αναπτυξιακά έργα στους τομείς της πρόληψης, της εκπαίδευσης και της επέμβασης μετά από ατυχήματα και καταστροφές αλλά και δημιουργία τοπικού δικτύου ενεργών πολιτών και φορέων. Τα έργα θα αποβλέπουν πρωταρχικά στην ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών προκειμένου να ασχοληθούν ενεργά με την αυτοπροστασία τους, με την πρόληψη των ατυχημάτων και με την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των καταστροφών στην περιοχή τους.
3. Διαμόρφωση προτάσεων για μια μελλοντική Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική με στόχο την αναβάθμιση του επιπέδου της προστασίας, από ατυχήματα και καταστροφές, των πολιτών που ζουν σε περιοχές υψηλού κινδύνου ή με επίπεδο προστασίας χαμηλότερο από εκείνο των πιο αναπτυγμένων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
4. Διερεύνηση της δυνατότητας συγκρότησης ενός επιστημονικού πόλου πανεπιστημιακού επιπέδου στον τομέα της διαχείρισης της προστασίας των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές, για την υποστήριξη του έργου της Πολιτείας ώστε να εξασφαλιστεί ελάχιστη βιωσιμότητα με σταθερές δομές αυτοπροστασίας τοπικά.

Πρόκειται για Ημερίδα εργασίας (workshop) με συμμετοχή ευαισθητοποιημένων στελεχών από τις Νομαρχίες, τους δήμους, τις υπηρεσίες και τους φορείς αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών (π.χ. ΕΚΑΒ, Πυροσβεστική, Αστυνομία, Λιμενικό σώμα), την Περιφέρεια, εθελοντικές οργανώσεις, την πανεπιστημιακή κοινότητα και τον ιδιωτικό τομέα για διαμόρφωση και επεξεργασία προτάσεων.

2. Πρόγραμμα ημερίδας

- 09:30 Υποδοχή συμμετεχόντων
- 10:00 Έναρξη, χαιρετισμοί
- 10:15 Ευαγγελία ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ-ΗΛΙΑΚΗ (Νομάρχης Ηρακλείου):
Η προστασία ξεκινά από την εκπαίδευση των πολιτών
Σταύρος ΑΡΝΑΟΥΤΑΚΗΣ (Ευρωβουλευτής):
Η προστασία των πολιτών, ευκαιρία για ανάπτυξη;
- 10:30 Μανώλης ΜΠΑΛΤΑΣ (Πολιτικός Μηχανικός, πρώην Διευθύνων Σύμβουλος ΟΣΚ):
Πρόληψη και μείωση της διακινδύνευσης στην παιδική ηλικία και ιδίως στο Σχολικό Χώρο
- 10.45 Σταύρος ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Γεν. Διευθυντής ΙΤΣΑΚ και πρώην Πρόεδρος του ΟΑΣΠ):
Αναγκαίες δράσεις για τη μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας
- 11.00 Κώστας ΣΥΝΟΛΑΚΗΣ (Καθηγητής Πολυτεχνείου Κρήτης):
Δυο παράκτιες καταστροφές, τσουνάμι και καταιγίδες. Τι γίνεται στην Ελλάδα και αλλού
- 11:15 Διάλειμμα για καφέ
- 11:30 Ομάδες εργασίας με επιμέρους συντονιστές και εισηγητές
- 14:00 Εισηγήσεις ομάδων εργασίας
- 15:00 Συμπεράσματα
Η εκπαιδευτική διάσταση: ενεργός, ενημερωμένος πολίτης
Η τοπική και περιφερειακή διάσταση: κοινωνία πρόληψης
Η Ευρωπαϊκή διάσταση: αναπτυξιακές δυνατότητες και προοπτικές

Πρόεδρος της Ημερίδας: Βασίλειος ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής ΤΕΙ Κρήτης, Προϊστάμενος Τμήματος
Εφαρμοσμένης Πληροφορικής και Πολυμέσων,
Διευθυντής Κέντρου Τεχνολογικής Έρευνας Κρήτης

Υπεύθυνος υποστήριξης: Ανδρέας ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ
Νομαρχία Ηρακλείου

Ο Σταύρος Αρναουτάκης και η Ευαγγελία Σχοιναράκη-Ηλιάκη παρακολουθούν με ενδιαφέρον τις ομιλίες.

Από αριστερά, Μανώλης Μπαλτάς, Βασίλης Ζαχαρόπουλος, Σταύρος Αναγνωστόπουλος και Κώστας Συνολάκης

3. Ομιλίες

Ομιλία της Νομάρχου Ηρακλείου κ. Ευαγγελίας ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ – ΗΛΙΑΚΗ **Η προστασία ξεκινά από την εκπαίδευση των πολιτών**

Φίλες και φίλοι

Η προγραμματισμένη ημερίδα μας έγινε, δυστυχώς, πολύ επίκαιρη, μετά τον τελευταίο μεγάλο σεισμό και τις καταστροφικές συνέπειές του στην Αχαΐα και την Ηλεία. Εκφράζουμε τη λύπη μας για τα θύματα και την αμέριστη συμπαράστασή μας στους δοκιμαζόμενους πολίτες των πληγέντων περιοχών. Η καλύτερη αντισεισμική προστασία είναι ένα διαρκές ζητούμενο που διαρκώς επιδέχεται βελτιωμένες πολιτικές και πρακτικές.

Η ημερίδα βεβαίως δεν αναφέρεται μόνο στους σεισμούς, αλλά σε όλων των ειδών τις καταστροφές και τα ατυχήματα και στην προστασία του πολίτη από αυτά. Η πραγματοποίηση της ημερίδας φιλοδοξεί να πετύχει βασικά δύο στόχους. Κατ' αρχάς να εντοπίσει ορισμένες βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά την προστασία από ατυχήματα και καταστροφές, οι οποίες πρέπει να αναδειχθούν και να διαδοθούν.

Κατά δεύτερον, να συμβάλλει στη διαμόρφωση προτάσεων για τη μελλοντική περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις οποίες ο ευρωβουλευτής μας, ο Σταύρος ο Αρναουτάκης θα επιδιώξει να ενσωματώσει στα σχετικά νομοθετικά κείμενα που θα εγκρίνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Φίλες και φίλοι

Πέρα από την ανθρωπιστική διάσταση του θέματος, κάθε δράση πρόληψης, μετριασμού των επιπτώσεων, εκπαίδευσης και πληροφόρησης πάνω στις φυσικές καταστροφές και τα ατυχήματα είναι στην ουσία μια αναπτυξιακή επένδυση, αφού και θέσεις απασχόλησης δημιουργεί και με αυτή αποφεύγονται ζημίες πολλαπλάσιου κόστους.

Η προστασία των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές είναι μια πολύ σοβαρή υπόθεση και μας αφορά όλους. Κατά συνέπεια απαιτεί και την ενεργοποίηση όλων μας. Πάνω απ' όλα απαιτεί να διδάξουμε τα παιδιά μας σωστά αντανakλαστικά και συνήθειες για την αυτοπροστασία τους και την προστασία των συνανθρώπων τους.

Σήμερα οι τραυματισμοί αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτων και αναπηρίας για τις ηλικίες μέχρι 30 ετών. Είναι κρίμα να σκοτώνονται αναίτια τα παιδιά μας, οι νέοι μας, γιατί κανείς δεν τους δίδαξε μερικά απλά πράγματα για τους κινδύνους που τους απειλούν στην καθημερινότητά τους. Όπως για παράδειγμα τη χρήση της ζώνης στο αυτοκίνητο. Τις καταστρεπτικές συνέπειες του συνδυασμού αλκοόλ και οδήγησης. Ή τις βασικές αρχές του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Η διάδοση μιας κουλτούρας πρόληψης και προστασίας είναι πολύ σημαντική υπόθεση. Τα παιδιά που έχουν εκπαιδευτεί σωστά σε ορισμένα πράγματα διορθώνουν και κριτικάρουν τους γονείς τους που δεν ακολουθούν τις οδηγίες. Η ενημέρωση για τους σεισμούς που επί χρόνια κάνει στα σχολεία ο ΟΑΣΠ, έχει δημιουργήσει γενιές παιδιών τα οποία σε πρόσφατους σεισμούς εξηγούν ακόμη και στους γονείς τους τι πρέπει να κάνουν.

Σε θέματα πρόληψης και προστασίας από πυρκαγιές μέσα και έξω από το σπίτι, πρέπει από πολύ νωρίς τα παιδιά να είναι να σε θέση να γνωρίζουν για το πως ΔΕΝ ανάβουμε φωτιά, πως καθαρίζουμε τα ξερόχορτα πριν πιάσουν οι ζέστες, πως ρίχνουμε τα σκουπίδια μόνο στους κάδους απορριμμάτων, για τη σχέση ανέμου και φωτιάς, για την ταχύτητα διάδοσης της πυρκαγιάς όταν ξεφύγει από τον έλεγχο, για την αδυναμία ακόμη και της Πυροσβεστικής να επέμβει όταν το κακό έχει ήδη προχωρήσει.

Τα θέματα προστασίας από τις πλημμύρες αφορούν βεβαίως πρωτίστως το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, όμως ένα παιδί που έχει μάθει από μικρό πως «η μπόρα κατεβαίνει στη χώρα όχι μόνο για να ποτίσει αλλά και για συμπαρασύρει όσα βρει στο δρόμο της» γίνεται ένας πιο ευαισθητοποιημένος και υποψιασμένος πολίτης όσον αφορά την συγκεκριμένη απειλή.

Άρα λοιπόν η πρόληψη ξεκινά από την εκπαίδευση και ενημέρωση των παιδιών στα θέματα της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές. Και πιστεύω ότι οι ομάδες εργασίας θα τονίσουν τη σημαντική αυτή πτυχή της προστασίας όλων των πολιτών, μεγάλων και μικρών.

Φίλες και φίλοι

Η ΝΑ Ηρακλείου δίνει πρώτη προτεραιότητα και αναπτύσσει σχετικές δράσεις σε θέματα που αφορούν την πολιτική προστασία, την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και εκπαίδευση πολιτών και παιδιών. Η ημερίδα τούτη εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο, και εμείς αξιοποιώντας τα αποτελέσματα των εργασιών της μπορούμε μεταξύ άλλων να προχωρήσουμε με πιο συστηματικό τρόπο σε πρωτοβουλίες και δράσεις που έχουν να κάνουν με την εκπαίδευση πολιτών και παιδιών στα θέματα της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές.

Εκτός από την πρόληψη και ενημέρωση οργανώνουμε καλύτερα και τα αντανakλαστικά και τις αντιδράσεις μας απέναντι στους κινδύνους για τη ζωή, την υγεία και την περιουσία των πολιτών από φυσικές, τεχνολογικές, περιβαλλοντικές και λοιπές καταστροφές που μπορούν να εμφανιστούν ανά πάσα στιγμή. Εδώ και καιρό είμαστε σε επαγρύπνηση για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων πυρκαγιών, ενώ θυμίζω, για παράδειγμα, την άσκηση ετοιμότητας που οργάνωσε και συντόνισε η Νομαρχία με θέμα την έγκαιρη προειδοποίηση στη δημόσια υγεία μετά από σεισμό.

Βεβαίως οι πετυχημένες πολιτικές παρεμβάσεις απαιτούν τη συμμετοχή και τη συνεργασία όλων. Σε τούτη την ημερίδα εργασίας συμμετέχουν ευαισθητοποιημένα στελέχη από την Περιφέρεια, τις Νομαρχίες, τους Δήμους, τις υπηρεσίες/φορείς αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών (π.χ. ΕΚΑΒ,

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, μια ευκαιρία για ανάπτυξη Πυροσβεστική, Αστυνομία, Λιμενικό σώμα), εθελοντικές οργανώσεις, την πανεπιστημιακή κοινότητα και τον ιδιωτικό τομέα για διαμόρφωση και επεξεργασία προτάσεων. Ανάλογη συμμετοχή χρειάζεται και κατά τη φάση εφαρμογής μιας πολιτικής. Μόνο τότε οι πολιτικές σημειώνουν βέλτιστα αποτελέσματα.

Προσδοκώ λοιπόν ότι οι συζητήσεις μας εδώ θα μπορέσουν να μας βοηθήσουν στην ανάπτυξη καλύτερων πολιτικών αναφορικά με την προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, ιδωμένων μέσα και από ένα πρίσμα «ευκαιριών ανάπτυξης» που συνεπάγονται αυτές οι πολιτικές, και εύχομαι καλή δουλειά σε όλους!

Ομιλία του Ευρωβουλευτή κ. Σταύρου Αρναούτακη **Η προστασία των πολιτών, ευκαιρία για ανάπτυξη:**

Αγαπητοί φίλοι,

Στην Ένωση των 27 κρατών μελών, στην Ένωση των ελεύθερων μετακινήσεων πολιτών και κεφαλαίων, οι πολίτες θα πρέπει να νιώθουν πάνω από όλα ασφάλεια.

Ο Σουηδός ή ο Βρετανός πολίτης που επισκέπτεται προσωρινά ή μετακομίζει μόνιμα στην Κρήτη, θα πρέπει να αισθάνεται το ίδιο ασφαλής και προστατευμένος όσο και στη χώρα του. Όμως, η προστασία των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές είναι μια σύνθετη διαδικασία, με πολλές φάσεις, στην οποία εμπλέκονται πολυάριθμοι φορείς. Μια διαδικασία που δεν αφορά μόνο κάποιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας ή τα Αρχηγεία της Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής και του ΕΚΑΒ. Αφορά όλα τα επίπεδα της διοίκησης, όλες τις τοπικές κοινωνίες, όλους τους πολίτες. Και επειδή είναι μια πολύπλοκη υπόθεση πρέπει να έχουν όλοι συναίσθηση ότι η σωστή αντιμετώπιση απαιτεί συνεργασία, σύμπνοια και συνέργεια κι όχι ανταγωνισμούς.

Η ιδέα για την ημερίδα αυτή προήλθε από την ανάγκη να ικανοποιήσουμε δύο βασικούς στόχους. Πρώτα από όλα, να εξετάσουμε ποιες δυνατότητες υπάρχουν για αναπτυξιακά έργα. Τόσο στους τομείς της πρόληψης, της εκπαίδευσης και της επέμβασης μετά από ατυχήματα και καταστροφές όσο και για τη δημιουργία δικτύων ενεργών πολιτών και φορέων. Τα έργα αυτά θα πρέπει να αποβλέπουν πρωταρχικά στην ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών. Είναι ο μόνος τρόπος για να ασχοληθούν ενεργά με την αυτοπροστασία τους, με την πρόληψη των ατυχημάτων και τον μετριασμό των επιπτώσεων των καταστροφών στην περιοχή τους. Ήδη υπάρχουν δυνατότητες χρηματοδότησης για τέτοιου είδους έργα από τον προϋπολογισμό της Κοινότητας.

Ο δεύτερος στόχος είναι η διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων που θα ενταχθούν στη μελλοντική Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Πολιτική. Μόνο έτσι θα αναβαθμιστεί το επίπεδο προστασίας, από ατυχήματα και καταστροφές, των πολιτών που ζουν σε περιοχές υψηλού κινδύνου ή με επίπεδο προστασίας χαμηλότερο από εκείνο των πιο αναπτυγμένων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μέχρι σήμερα, η Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέβλεπε κυρίως στην οικονομική συνοχή. Στην ανάπτυξη Υποδομών και τη σύγκλιση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ανάμεσα στις περιφέρειες και τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στην νέα γενιά, όμως, περιφερειακών προγραμμάτων της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής συμπεριλαμβάνονται θέματα πρόληψης και προστασίας από κινδύνους καθώς και συνοχή στους τομείς της προστασίας των πολιτών.

Αγαπητοί φίλοι,

Η προστασία από ατυχήματα και καταστροφές είναι ένα σύστημα το οποίο περιλαμβάνει τρεις σημαντικές φάσεις:

- την πρόληψη σε συνδυασμό με τον μετριασμό των επιπτώσεων,
- την ετοιμότητα και την επέμβαση
- την αποκατάσταση σε συνδυασμό με την ανάλυση μετά την καταστροφή.

Όμως η προστασία εξαρτάται επίσης και από τρεις επιπλέον οριζόντιες δραστηριότητες:

- την ανάλυση του κινδύνου,
- την διοίκηση, τον έλεγχο και κυρίως τις επικοινωνίες
- και τέλος την πληροφόρηση με την εκπαίδευση.

Οι οριζόντιες αυτές δραστηριότητες αφορούν και τις τρεις φάσεις που περιγράφηκαν παραπάνω. Γενικά οι στόχοι, τα μέσα, οι μέθοδοι και οι συμμετέχουσες δομές είναι δυνατόν να είναι τελείως διαφορετικές ανάλογα με τη φάση και το είδος του κινδύνου. Γι' αυτό και η πολιτική προστασία είναι ένας κλάδος που απαιτεί ιδιαίτερης έντασης συντονισμό και συνεργασία.

Πάρετε για παράδειγμα έναν κίνδυνο, π.χ. τους σεισμούς. Η ανάλυση του κινδύνου γίνεται από τους σεισμολόγους και τους γεωλόγους. Η πρόληψη αποτελεί αρμοδιότητα των πολιτικών μηχανικών και της πολεοδομίας. Η επέμβαση, βέβαια, σε περίπτωση σεισμού είναι αρμοδιότητα της Πυροσβεστικής, του ΕΚΑΒ, της Αστυνομίας, ενδεχομένως και άλλων φορέων όπως ο Ερυθρός Σταυρός, ο Στρατός και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας αλλά ακόμη και της δικαστικής εξουσίας, αν υπάρχει υποψία για παρατυπίες. Τέλος, η αποκατάσταση εμπίπτει στην αρμοδιότητα του ιδιωτικού τομέα με χρηματοδότηση από τις ασφαλιστικές εταιρείες, το κράτος, ενδεχομένως και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με βάση τις στατιστικές που διαθέτουμε διαπιστώνουμε ότι τα ατυχήματα πλήττουν πολύ περισσότερους συμπολίτες μας από ό,τι οι μεγάλες καταστροφές. Στην Κρήτη π.χ. είχαμε από τροχαία 103 νεκρούς το 2006 και 108 το 2007, δηλαδή 35% παραπάνω από τους νεκρούς των περσινών μεγάλων πυρκαγιών σε όλη την Ελλάδα.

Πως, όμως, όλα τα παραπάνω μπορούν να αποτελέσουν ευκαιρία για ανάπτυξη; Καταρχάς η διοργάνωση δράσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με χρηματοδότηση από κρατικούς, κοινοτικούς ή ακόμη και ιδιωτικούς πόρους δημιουργεί θέσεις εργασίας και ενισχύει τις εισροές πόρων. Αλλά και τα ίδια τα μέτρα πρόληψης και μετριασμού των επιπτώσεων των ατυχημάτων και των καταστροφών όταν έχουν εκτελεστεί σωστά, μειώνουν τις ενδεχόμενες ζημιές και το κόστος της αποκατάστασης μετά το συμβάν. Επιπλέον, μια κοινωνία με καλά οργανωμένες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης αποτελεί πλεονέκτημα που προσελκύει τουρισμό και επενδύσεις. Μια καλή υπηρεσία αντιμετώπισης

έκτακτων περιστατικών, μέσω του ευρωπαϊκού αριθμού έκτακτης ανάγκης 112, μπορεί να αποτελέσει διαφημιστικό ατού για την τοπική τουριστική βιομηχανία.

Αγαπητοί φίλοι,

όπως είπα και στην αρχή, βασικός στόχος της σημερινής Ημερίδας είναι να διαμορφωθούν συγκεκριμένες προτάσεις για τη μελλοντική Πολιτική Συνοχής. Στα Κοινοτικά Όργανα, έχει αρχίσει η συζήτηση για το μέλλον της πολιτικής αυτής μετά το 2013. Στο Τέταρτο Φόρουμ για τη Συνοχή που έγινε τον περασμένο Σεπτέμβριο στις Βρυξέλλες, η αρμόδια Επίτροπος κ. Χούμπνερ ανέφερε μεταξύ άλλων στα συμπεράσματά της ότι: *«Η πολιτική συνοχής πρέπει να στοχεύει τις ποιοτικές πτυχές της ανάπτυξης και την αειφορία της και όχι μόνον τις βασικές παραδοσιακές μακροοικονομικές μεταβλητές όπως το κατά κεφαλήν εισόδημα. Πρέπει να μεταβληθεί σε πολιτική που να ενθαρρύνει την μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη κάθε ευρωπαϊκής περιφέρειας. Σε πολιτική που να έχει ως στόχο διαρθρωτικούς παράγοντες της ανταγωνιστικότητας συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής και κοινωνικής αειφορίας. Τέλος, σε πολιτική που θα διευκολύνει την προβλεπτικότητα και την προσαρμοστικότητα των περιφερειακών οικονομιών στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς μέσω της προώθησης της καινοτομίας και της γνώσης».*

Οι σημερινοί μας ομιλητές θα θίξουν μερικά από τα ζητήματα που ανέφερα προηγουμένως, με στόχο να σας παρακινήσουν να συζητήσετε στις ομάδες εργασίας όλες τις πτυχές της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές. Οι συντονιστές των ομάδων εργασίας θα διευκολύνουν τη συζήτηση αλλά οι ιδέες και οι προτάσεις πρέπει να προέλθουν από εσάς που ασχολείστε και προβληματίζεστε καθημερινά με την προστασία των πολιτών.

Αγαπητοί φίλοι,

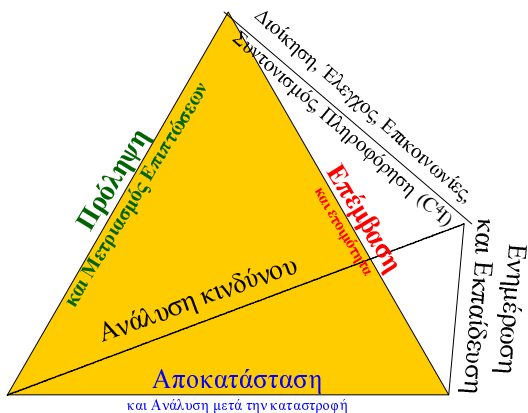
Ο κόσμος του 21ου αιώνα στον οποίο ζούμε είναι ένας πολύπλοκος κόσμος. Τα συστήματα από τα οποία εξαρτιόμαστε, οικονομικά, κοινωνικά, τεχνολογικά, είναι εξ ορισμού πολύπλοκα. Όμως, δεν είναι συστήματα που φτιάχτηκαν από κάποιο Επουράνιο Ον αλλά από εμάς του ίδιους. Έχουμε στην Ελλάδα αλλά και εδώ στην Κρήτη αξιόλογους επιστήμονες που μπορούν να μας βοηθήσουν να καταλάβουμε περισσότερο τις επιπτώσεις των αποφάσεων μας και να μας συμβουλέψουν έτσι ώστε να πάρουμε τις βέλτιστες δυνατές αποφάσεις σε πολιτικό επίπεδο.

Μια ιδέα θα ήταν, λόγου χάρη, να συγκροτηθεί στην Κρήτη ένας επιστημονικός πόλος πανεπιστημιακού επιπέδου στον τομέα της διαχείρισης της προστασίας των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές. Έτσι, θα υποστηριχθεί το έργο της Πολιτείας ώστε να εξασφαλιστεί ελάχιστη βιωσιμότητα με σταθερές δομές αυτοπροστασίας τοπικά. Βέβαια, ένας τέτοιος πόλος θα πρέπει να καλύπτει πολλούς κλάδους. Από επιστήμες μηχανικού και διαχειριστή μέχρι γιατρούς επειγόντων περιστατικών και γεωεπιστήμονες.

Όμως, ο στόχος πρέπει να παραμένει ένας, όπως τον διατύπωσε ο Γιώργος ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ σε ένα κείμενο που κατέθεσε το 2002 στη Συνέλευση για την

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, μια ευκαιρία για ανάπτυξη κατάρτιση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. «Οι πολίτες της Ένωσης έχουν το θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα των ίδιων υψηλής ποιότητας προτύπων προστασίας και ασφάλειας εντός της επικρατείας των κρατών μελών και δικαιούνται να λαμβάνουν την ίδια υψηλής ποιότητας ιατρική φροντίδα σε περίπτωση ατυχήματος ή καταστροφής».

Σας ευχαριστώ.

Περίληψη της Ομιλίας του κ. Μανώλη Μπαλάτ¹

Πρόληψη και μείωση της διακινδύνευσης στην παιδική ηλικία και ιδίως στο Σχολικό Χώρο

Ο ομιλητής αναφέρθηκε κατ' αρχάς στην έννοια της ασφάλειας όσον αφορά τα παιδιά και τους νέους, η οποία περιλαμβάνει διαφορετικές πτυχές. Την ασφάλεια έναντι φυσικών κινδύνων και καταστροφών (π.χ. άνεμο, φωτιά, σεισμό). Την ασφάλεια από άποψη εφαρμογής κτιριολογικών και κτιριοδομικών κανόνων στα σχολικά κτήρια (προσβάσεις, κλιμακοστάσια, υαλοστάσια, πυροπροστασία, θερμομόνωση, διασφάλιση προσπέλασης ατόμων με κινητικές δυσκολίες). Επίσης την ασφάλεια όσον αφορά τη χρήση δομικών υλικών στα κτίρια και στους εξοπλισμούς (διασφάλιση υγείας μικροπεριβάλλοντος, έλεγχος χρωστικών ουσιών και χρωμάτων, χημικές εκκρίσεις, βιολογική συμπεριφορά σύνθετων υλικών π.χ. φορμάικα και λοιπά υλικά επενδύσεων, ειδών εξοπλισμού, πλαστικά δάπεδα κλπ. χρήση υλικών με βάση τις ίνες αμιάντου, έλεγχος ποιότητας μικροκλίματος σχολικής αίθουσας, υποδομές φυσικού αερισμού, περιορισμός εκπομπών CO₂ ή NO₂ κλπ.). Την ασφάλεια όσον αφορά εργονομικές σταθερές και τα αποτελέσματα ανθρωπομετρικών μελετών στην παιδική και εφηβική ηλικία (π.χ. θρανίο, καρέκλα ήτοι διαστάσεις, μεγέθη, σχήμα, άνεση και πιθανές συνέπειες π.χ. όσον αφορά μυοσκελετικές ενοχλήσεις). Την ασφάλεια όσον αφορά την υγιεινή των εγκαταστάσεων στο σύνολό τους αλλά κυρίως των ηλεκτρικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων και ιδιαίτερα στους χώρους υγιεινής (μέθοδος και πρόγραμμα συντήρησης των κτιριακών εγκαταστάσεων). Την ασφάλεια όσον αφορά τη μη διάδοση μολυσματικών ασθενειών (πολιτικές πρόληψης, πολιτικές πρόνοιας, αγωγή υγείας με ιδιαίτερη αναφορά σε AIDS, ναρκωτικά, αλκοόλ και λοιμώδη νοσήματα). Τέλος, την ασφάλεια όσον αφορά την καταναλωτική συνείδηση (διατροφική αλυσίδα κλπ. αγωγή υγείας), την πρόσβαση

¹ Ο Εμμανουήλ Μπαλάτ είναι Πολιτικός Μηχανικός, ειδικός εμπειρογνώμονας του ΟΟΣΑ σε θέματα ασφάλειας και ποιότητας των Εκπαιδευτικών Υποδομών. Απεφοίτησε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο των Αθηνών το 1977. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στον Άγιο Νικόλαο Κρήτης. Υπηρέτησε τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων της Ελλάδας από τη θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου από το 1997 έως το 2004. Κατά το ως άνω χρονικό διάστημα υπήρξε εθνικός εκπρόσωπος της Ελλάδας στον ΟΟΣΑ και μέλος του Governing Board του PEB (Programme on Educational Building). Υπήρξε Αντιπρόεδρος του Κέντρου Ελληνικών Επιχειρήσεων και Δημοσίων Οργανισμών (ΚΕΔΕΟ) και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Υπουργείου Παιδείας της Ελλάδας για το «ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ». Είναι μέλος της Ένωσης Ανωτάτων Στελεχών Επιχειρήσεων (ΕΑΣΕ), μέλος του Δ.Σ. του Ελληνοσερβικού Επιμελητηρίου, και του Ελληνικού Τμήματος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιχειρηματικής Ηθικής (EBEN GR) και εκπροσωπεί το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) ως εμπειρογνώμονας στον ΟΟΣΑ στο πρόγραμμα Εκπαιδευτικών Υποδομών / PEB. Ως επικεφαλής επιστημονικής ομάδας υλοποιεί στην Ελλάδα Πρόγραμμα Αξιολόγησης Ποιότητας των Εκπαιδευτικών Υποδομών (Evaluation School Buildings Indices Quality System – ESBI Qsystem). Έχει συμμετάσχει σε πληθώρα συνεδρίων, συναντήσεων εμπειρογνομιώνων, κλπ είτε ως σύνεδρος είτε ως εισηγητής, στην Ελλάδα, στο εξωτερικό και σε Διεθνείς Οργανισμούς. Έχει αναπτύξει έντονη κοινωνική – συνδικαλιστική και επιστημονική δραστηριότητα σε αντίστοιχους συλλογικούς φορείς. Είναι μέλος της Κεντρικής Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ. Το έτος 2004 εξελέγη Δημοτικός Σύμβουλος στο Δήμο Αθηναίων. Στην παρούσα φάση εργάζεται ως Αντιπρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Re.De – Plan A.E. Consultants που εξειδικεύεται στον τομέα Ανάπτυξης, Διοίκησης και Υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου (Project Management and Consulting Services) σε φορείς της Δημόσιας και Ιδιωτικής Οικονομίας.

και αποχώρηση από το σχολείο (μαθητικές διαδρομές πόλης, ειδικές κυκλοφοριακές σημάσεις, πεζοδρομήσεις οδών που περιβάλλουν τα σχολικά κτίρια, σχολικοί τροχονόμοι), και την ασφάλεια και την αρμονική συνύπαρξη στην παγκόσμια κοινότητα του διαπολιτισμικού σχολείου (αρχή του Δημοκρατικού Πολιτεύματος, Αγωγή του Πολίτη, κοινωνία της ανοχής και της αλληλεγγύης, ειρηνική συνύπαρξη, «*εὐ αγωνίζεσθε*», αυθυπαρξία της προσωπικότητας και το «*ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ*» - που όλα μαζί οδηγούν στην ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ, την απάντηση στη μοναξιά και την αποξένωση, το αντίδοτο στη βία και τα πρότυπα των ΜΜΕ). Την ασφάλεια όσον αφορά τη διαχείριση των νέων τεχνολογιών (αδιαβάθμητη πρόσβαση στο διαδίκτυο). Την ασφάλεια (μέσω της απόρριψης) (αρνητικά κοινωνικά πρότυπα, βία, πρωταγωνιστικός αθλητισμός/doping, Μ.Μ.Ε), και τέλος την ασφάλεια στην πόλη, στο δρόμο, στο δάσος, στη θάλασσα, στο σπίτι.

Αναφέρθηκε στη συνέχεια στην διεθνή συνάντηση σχετικά με την «*Ασφάλεια και προστασία στο σχολικό χώρο*» που οργανώθηκε στο Παρίσι το 2003 από τον ΟΟΣΑ και η οποία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «*Η ασφάλεια των παιδιών μας στο χώρο όπου μαθαίνουν γράμματα αποτελεί προτεραιότητα, αλλά η επίτευξη του στόχου αυτού δεν είναι προφανής*». Ιδιαίτερα τόνισε την ύπαρξη δύο γραμμών όσον αφορά την ασφάλεια στα σχολεία οι οποίες και συγκρούονται στον σύγχρονο κόσμο. Από την μια η αστυνόμευση/παρακολούθηση με κάγκελα, ανιχνευτές μετάλλων κλπ. Και από την άλλη το ανοικτό σχολείο, το οποίο δίνει βάρος στην εκπαίδευση, την συνειδητοποίηση, την πρόληψη, την κοινωνική προστασία κλπ. Το ανοικτό σχολείο θεωρεί το σχολικό κτίριο ως Κέντρο Κοινωνικής Δραστηριότητας στη γειτονιά, στην πόλη και στην κοινότητα και αποτελεί μια Νέα Παιδαγωγική και Κοινωνική Πρόκληση. Το σχολείο πρέπει να γίνει το σημείο συνάντησης, το σημείο ενότητας και όχι του διαχωρισμού των γενεών. Το σχολείο σύντομα δεν θα είναι πρωτίστως κτίριο αλλά δίκτυο ανάπτυξης σχέσεων και επικοινωνίας. Δεν αρκεί να εκπαιδευτούμε στη δημοκρατία. Αποτελεί βασικό στοιχείο μιας δημοκρατικής εκπαίδευσης.

Χρειάζονται πλέον σχολεία που να απευθύνονται σε ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών αναγκών και συγχρόνως να χρησιμεύουν, ως κέντρα της κοινότητάς τους. Πρέπει να αποβλέπει στην ενίσχυση του κοινωνικού ιστού, στην ενίσχυση του αισθήματος ασφαλείας. Το Σχολικό κτήριο πρέπει να ανοίξει τις πόρτες του στις κοινωνικές οργανώσεις, τις τοπικές πρωτοβουλίες, τις πολιτιστικές και άλλες οργανώσεις των πολιτών σε κάθε γειτονιά, σε κάθε πόλη, μετά το ωράριο λειτουργίας.

Στη συνέχεια ο ομιλητής αναφέρθηκε στην απογραφή και ποιοτική αξιολόγηση υφιστάμενων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων (ESBI – Qsystem). Η απογραφή αυτή που είναι αποτέλεσμα προσωπικών σκέψεων, ερευνών, εμπειριών και πολλαπλών παρατηρήσεων του ομιλητή έχει στόχο να αναδείξει αρχές, μεθοδολογία και δείκτες για την αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών Υποδομών. Βασίζεται σε Ελληνικά πρότυπα (μεγέθη, επιτυχίες, προβλήματα, ανάγκες), καθώς και σε μια πλήρη απογραφή της υφιστάμενης κατάστασης των Εκπαιδευτικών Υποδομών.

Με βάση τη μεθοδολογία αυτή προσδιορίζονται αναλυτικά και συγκεκριμένα οι υφιστάμενες περιοχές επικινδυνότητας από κάθε αιτία που μπορεί να προκαλέσει ατύχημα στο σχολικό χώρο και κυρίως οι περιοχές ή οι ελλείψεις που μπορούν να προκαλέσουν ατυχήματα ή βλάβες σε περίπτωση σεισμού. Η Μεθοδολογία ESBI μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε γεωγραφική ενότητα οποιουδήποτε πλήθους και μεγέθους. Οι δείκτες αξιολόγησης που προκύπτουν αλλά και κάθε μεμονωμένο στοιχείο των αποτελεσμάτων, αναδεικνύουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών υποδομών τόσο για κάθε σχολική μονάδα όσο και για τον ενιαίο εκπαιδευτικό χώρο της γεωγραφικής ενότητας, στην οποία διενεργείται η έρευνα.

Η μέθοδος στηρίζεται σε ερωτηματολόγιο που αφορά όλες τις σχολικές μονάδες της γεωγραφικής περιοχής της έρευνας και το οποίο πρέπει να απαντηθεί από τον Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας με τεχνική υποστήριξη είτε από τον Δήμο είτε από Ομάδα Υποστήριξης. Το ερωτηματολόγιο περιέχει 200 πολυθεματικές ερωτήσεις ή 420 αναλυτικές ερωτήσεις. Με βάση τις απαντήσεις συντάσσονται 22 εξειδικευμένοι πίνακες. Για παράδειγμα ένας πίνακας περιλαμβάνει πληροφορίες για επικίνδυνους χώρους ή στοιχεία στα σχολικά συγκροτήματα που μπορούν να απειλήσουν την ασφάλεια των μαθητών (π.χ. γεινίαση με βενζινάδικο ή με επικίνδυνη βιομηχανία, παρουσία προστατευτικής μπάρας στις εξόδους σχολικών συγκροτημάτων προς οδούς υψηλής κυκλοφορίας, παρουσία αντιολισθητικής ταινίας στα σκαλοπάτια σχολικών κτηρίων, ύπαρξη σχεδίου εκκένωσης σε περίπτωση σεισμού, ύπαρξη συστήματος αυτόματης πυρόσβεσης στα λεβητοστάσια, ύπαρξη φωτισμού ασφαλείας, ύπαρξη ρωγμών στις κολώνες, σπασμένων υαλοστασίων, κατεστραμμένων επιχρισμάτων κλπ.). Σε άλλον πίνακα περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με την εκπαίδευση των μαθητών όσον αφορά την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών (π.χ. σεισμών) Τέλος καταρτίζονται ανακεφαλαιωτικοί πίνακες με τα ποσοστά των σχολικών εγκαταστάσεων που ικανοποιούν ή όχι τις απαιτήσεις ασφαλείας.

Στη συνέχεια ο ομιλητής ανέπτυξε μια πρόταση για τη δημιουργία ενός χώρου εκπαίδευσης στην πρόληψη της παιδικής διακινδύνευσης, που χαρακτήρισε ως μια ευκαιρία για ανάπτυξη. Βασικός στόχος είναι να αποκτήσουν τα παιδιά μια κουλτούρα πρόληψης και αυτοπροφύλαξης. Βασίζεται σε μian ευρωπαϊκή κατεύθυνση σύμφωνα με τη οποία η ανάπτυξη Πάρκων Ασφάλειας (safety parks) και η κατάρτιση προγραμμάτων δημοσιότητας σχετικών με την ασφάλεια, συμβάλλουν τα μέγιστα στην προώθηση του εθελοντισμού, της υπευθυνότητας καθώς και στην ανάπτυξη αισθήματος ασφαλείας και αυτοπροφύλαξης ανάμεσα στα παιδιά. Με την εξειδικευμένη αυτή εκπαίδευση εξασφαλίζεται πρόληψη και μείωση, ελαχιστοποίηση ή ακόμη και εξαφάνιση της διακινδύνευσης.

Ένα τέτοιο πάρκο εκπαιδευτικών εφαρμογών ασφαλείας και προστασίας (Safety Park) μπορεί να περιλαμβάνει σειρά από περιοχές δυναμικής πρόκλησης τραυματισμών ή «επικίνδυνες» ζώνες, φαινόμενα, υποδομές και συμπεριφορές καθώς και σειρά υποδομών με ξεχωριστά σενάρια εκπαίδευσης για την πρόληψη και προστασία. Στον τομέα των φυσικών καταστροφών μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη ή αντιμετώπιση

κινδύνου από σεισμούς, φωτιές, πλημμύρες, ανεμοθύελλες, ηφαίστεια κλπ. Στον τομέα του αστικού περιβάλλοντος μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη ή αντιμετώπιση κινδύνων που υπάρχουν στο σπίτι και το περιβάλλον του, στο δρόμο, στο αυτοκίνητο, στο τραίνο, στους δημόσιους χώρους (π.χ. στην αγορά), στο αεροπλάνο κλπ. Στον τομέα του αγροτικού περιβάλλοντος μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη ή αντιμετώπιση κινδύνων που υπάρχουν στο αγροτικό σπίτι, στο χωράφι, στο αγροτικό περιβάλλον, στα κατοικίδια και μη ζώα κλπ. Στον τομέα του ευρύτερου φυσικού περιβάλλοντος μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη ή αντιμετώπιση κινδύνων που υπάρχουν στο βουνό, στο δάσος, στα χιόνια, στη θάλασσα κλπ. Όσον αφορά το περιβάλλον των νέων τεχνολογιών το πάρκο μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη ή αντιμετώπιση κινδύνων που δημιουργούνται από την ανεξέλεγκτη διάδοση της πληροφορίας και των διαφόρων «μολυσματικών» ειδήσεων και προκλήσεων του διαδικτύου ή την αλόγιστη χρήση των μέσων των νέων τεχνολογιών.

Όσον αφορά το κοινωνικό περιβάλλον, το πάρκο μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την πρόληψη ή αντιμετώπιση κινδύνων που δημιουργούνται από τοξικές ουσίες, μολυσματικές ασθένειες, αρνητικά πρότυπα ή αντικοινωνικές συμπεριφορές όπως ναρκωτικά, αλκοόλ, AIDS, τρομοκρατία, διατροφική αλυσίδα, αρνητικά πρότυπα ζωής, αθλητισμός και ντόπινγκ. Τέλος στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος το πάρκο μπορεί να περιλαμβάνει υποδομές και εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη συνειδητοποίηση των οικολογικών καταστροφών που συντελούνται στον πλανήτη μας.

Το Πάρκο Ασφάλειας εκφράζει την κοινωνική επιθυμία για την προστασία του περιβάλλοντος και αποτελεί πρότυπο κέντρο περιβαλλοντικού πολιτισμού. Είναι ένα τεχνικό έργο όπου αναπαρίστανται σε φυσική κλίμακα (1:1) υποδομές που συναντάμε στην καθημερινότητα και σε όλα τα πεδία όπου δημιουργούνται κίνδυνοι και απειλές. Πρόκειται για ένα «χωριό» όπου όλα τα στοιχεία είναι κατασκευασμένα σε φυσικά μεγέθη και με φυσικά πραγματικά υλικά στη βάση ενιαίου σχεδίου που συναρτάται με τα σενάρια εκπαίδευσης από την καθημερινή ζωή στο σπίτι, στο δρόμο, στο κατάστημα, στο τραίνο, στο πάρκο, στο αγρόκτημα, στην παραλία, στη θάλασσα, στις σιδηροδρομικές γραμμές, στο «σκοτεινό δρομάκι», στο βουνό, στο δάσος, στο χιόνι κλπ. Η αλληλουχία των υποδομών παρακολουθεί τα θεματικά πεδία «κινδύνου» και τα εκπαιδευτικά σενάρια. Το Πάρκο Ασφαλείας αποτελεί, ως σύνολο, έναν ενιαίο «προσομοιωτή» πολλαπλών εφαρμογών ζωής και έκθεσης του ανθρώπου σε κάθε είδους φυσική, υλική και κοινωνική απειλή.

Βασική εκπαιδευτική οδηγία που διαπερνά όλες τις εκπαιδευτικές μεθοδολογίες στο Πάρκο Ασφάλειας είναι το «ΠΑΙΖΩ ΚΑΙ ΜΑΘΑΙΝΩ» ή «ΜΑΘΑΙΝΩ ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ» «Learning Through Playing». Πρόκειται για ενεργητική εκπαίδευση – παιχνίδι καθώς αυτός ο τρόπος έχει κριθεί, σε ανάλογες πρωτοβουλίες, ως ιδιαίτερα αποτελεσματικός. Στο Πάρκο Ασφαλείας, στον προσομοιωτή κινδύνων, μπορούν να δουν, να μυρίσουν, να αγγίξουν, να ακούσουν τους κινδύνους όπως

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, μια ευκαιρία για ανάπτυξη

αυτοί θα προέκυπταν στην καθημερινότητα αλλά χωρίς πραγματική διακινδύνευση. Με τον τρόπο αυτό η αποφυγή κινδύνου παύει πλέον να είναι μια υποσυνείδητη ενέργεια που βασίζεται στο ένστικτο της αυτοσυντήρησης. Μετατρέπεται σε ενσυνείδητη συμπεριφορά που στηρίζεται στην εκπαίδευση και σε εμπειρίες πραγματικής – εικονικής κλίμακας.

Η «διατηρησιμότητα» του Πάρκου Ασφαλείας, η διαρκής ανάπτυξη, βελτίωση και επικαιροποίηση και ο εκσυγχρονισμός των υποδομών του κρίνεται από την αναμενόμενη κοινωνική ωφέλεια και τα οικονομικά στοιχεία. Ο προϋπολογισμός του επενδυτικού σχεδίου είναι συνάρτηση της έκτασης που διατίθεται για την κατασκευή του και των σταθμών εργασίας που θα περιληφθούν σ' αυτό. Η επιφάνεια του οικοπέδου, το προσδοκώμενο ύψος επένδυσης καθώς και άλλοι παράμετροι θα καθορίσουν τους σταθμούς εργασίας που θα ενσωματωθούν στην λύση που θα προταθεί.

Για κάθε μοντέλο ιδιοκτησίας και διαχείρισης απαιτείται η σύνταξη μελέτης βιωσιμότητας. Τα μοντέλα υλοποίησης και αξιοποίησης της επένδυσης είναι πολλά και εναλλακτικά. Ενδεικτικά αναφέρονται το Αμιγές Δημόσιο (Δήμος, Κρατικός Φορέας, Υπουργείο, Κράτος), ο Αμιγής Ιδιωτικός Τομέας και οι Φορείς Μικτής Οικονομίας (P.P.P. – P.F.I.). Και στις τρεις περιπτώσεις κυριαρχεί το κοινωνικό στοιχείο της επένδυσης αλλά ταυτόχρονα η επένδυση πρέπει να είναι βιώσιμη για να ζήσει στο μέλλοντα χρόνο.

Η χρηματοδότηση ενός τέτοιου Πάρκου μπορεί να γίνει στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 (Ε.Π. 1 Περιβάλλον – Αειφόρος ανάπτυξη, Άξονας προτεραιότητας 3, Πρόληψη και αντιμετώπιση περιβαλλοντικού κινδύνου, Ενδεικτική πράξη : «Ενίσχυση υποδομών πολιτικής προστασίας»).

Περίληψη της ομιλίας του καθ. Σταύρου ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ² **Αναγκαίες δράσεις για τη μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας**

Ο ομιλητής αναφέρθηκε κατ' αρχάς στους καταστροφικότερους ελληνικούς σεισμούς από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Στους ιστορικούς χρόνους (σεισμός το 464 π.Χ. κοντά στη Σπάρτη, 20.000 περίπου νεκροί). Στους τελευταίους δύο αιώνες (σεισμός στις 3/4/1881 κοντά στη Χίο, μέγεθος περίπου 6,4, 3.650 περίπου νεκροί). Τον προηγούμενο αιώνα (σεισμός στις 12/8/1953 στα Ιόνια νησιά, μέγεθος περίπου 7,2, 476 περίπου νεκροί). Και τα τελευταία 30 χρόνια (σεισμός στις 7/9/1999 στην Αθήνα, μέγεθος περίπου 5,9, 143 νεκροί).

Στη συνέχεια ο ομιλητής έδειξε μερικές φωτογραφίες κτηρίων από τον πρόσφατο σεισμό της Ανδραβίδας, τονίζοντας τη σημασία των σωστών κατασκευών που δεν υπέστησαν καμία ζημία. Επίσης έδειξε φωτογραφίες από προηγούμενους σεισμούς π.χ. στην Καλαμάτα το 1986 όπου δύο παρόμοια κτήρια κατασκευασμένα από τον ίδιο εργολάβο εμφάνισαν διαφορετική συμπεριφορά λόγω επεμβάσεων – το ένα καταστράφηκε το άλλο όχι. Έδειξε επίσης κατάλογο μεγάλων σεισμών σε όλο τον κόσμο και φωτογραφίες από σεισμούς στην Τουρκία την Κίνα και την Ιαπωνία.

Ο ομιλητής στη συνέχεια αναφέρθηκε σε δύο χρήσιμες βασικές έννοιες. Το σεισμικό κίνδυνο, ο οποίος αντιστοιχεί με την πιθανότητα να συμβεί καταστροφικός σεισμός σε δεδομένη περιοχή εντός ορισμένου χρόνου. Ο σεισμικός κίνδυνος μπορεί να εκτιμηθεί αλλά όχι να μειωθεί. Και τη σεισμική επικινδυνότητα, που αντιστοιχεί στις αναμενόμενες ανθρώπινες απώλειες, βλάβες σε κατασκευές και άλλες οικονομικές συνέπειες λόγω σεισμού. Η σεισμική επικινδυνότητα μπορεί να μειωθεί.

² Ο Σταύρος Αναγνωστόπουλος είναι Πολιτικός Μηχανικός ΕΜΠ (1968), Διδάκτωρ του MIT, 1972. Καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών, όπου διδάσκει μαθήματα Δυναμικής των Κατασκευών και Αντισεισμικές Κατασκευές από το 1986 έως σήμερα. Προηγουμένως εργάστηκε ως Γεν. διευθυντής του Ινστιτούτου Τεχνικής Σεισμολογίας και Αντισεισμικών Κατασκευών (ΙΤΣΑΚ, Θεσσαλονίκη), ως Senior Research Engineer στη Shell Oil Co (Houston, Texas) και ως Research Associate στο MIT. Υπήρξε Πρόεδρος και σήμερα είναι μέλος του ΔΣ του Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ). Είναι πρόεδρος των Εθνικών Επιτροπών Αντισεισμικού Κανονισμού και Προσεισμικού Ελέγχου Δημοσίων Κτιρίων και μέλος της Επιτροπής του ΟΣΚ για τους προσεισμικούς Ελέγχους δημοσίων σχολείων. Ήταν ή είναι μέλος διάφορων Επιστημονικών Συμβουλίων και Επιτροπών (π.χ. Editorial Board του διεθνούς επιστημονικού περιοδικού *International Journal of Earthquake Engineering and Structural Dynamics*, μέλος επιτροπών σύνταξης του Νέου Ελληνικού Αντισεισμικού Κανονισμού και του Αντισεισμικού Ευρωκώδικα, Εθνικός Εκπρόσωπος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο Συμβούλιο της Ευρώπης για θέματα αντιμετώπισης μεγάλων φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, Εθνικός Εκπρόσωπος στη Διεθνή Ένωση Σεισμικής Μηχανικής κλπ). Έχει πλούσιο δημοσιευμένο ερευνητικό έργο, είναι κριτής δημοσιεύσεων σε διάφορα διεθνή επιστημονικά περιοδικά και υπήρξε προσκεκλημένος ομιλητής σε πληθώρα διεθνών επιστημονικών συνεδρίων. Τέλος, έχει εκπονήσει μελέτες ειδικών έργων και έχει χρηματίσει σύμβουλος του Ελληνικού Δημοσίου και μεγάλων Τεχνικών Εταιρειών, Ελληνικών και ξένων, για μεγάλα τεχνικά έργα (π.χ. Γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, Έργα Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων στην Αθήνα, Δεξάμενές ΥΦΑ στη Ρεβυθούσα, Πραγματογνωμοσύνη για την κατάρρευση του Στεγάστρου Σαντορίνης, κ.α.).

Οι σεισμοί διαφέρουν από άλλες καταστροφές και η ανεκτή επικινδυνότητα από σεισμό είναι πολύ μικρότερη από εκείνη άλλων καταστροφών για μια σειρά από λόγους. Κατ' αρχάς χτυπούν χωρίς προειδοποίηση. Η κίνηση της γης ή των κτιρίων που η βιωματική εμπειρία θεωρεί ακλόνητα προκαλεί ενστικτώδη αντίδραση. Οι σεισμοί πλήττουν κατά αραιά χρονικά διαστήματα, όταν έχουν ξεχαστεί και επομένως φαίνεται σαν να χτυπούν εντελώς ανεπάντεχα. Επίσης μπορούν να προκαλέσουν μεγάλο αριθμό θυμάτων και τεράστιες καταστροφές σε μεγάλη κλίμακα. Κάποιι ολόκληρης ζωής μπορεί να εξαφανιστούν σε μερικά δευτερόλεπτα. Και φυσικά δημιουργούν ένα συναίσθημα πλήρους αδυναμίας αντίδρασης.

Το βασικό ερώτημα λοιπόν είναι πως μπορεί να μειωθεί η σεισμική επικινδυνότητα. Η βασική διαπίστωση είναι ότι πρακτικά όλες οι ανθρώπινες και υλικές απώλειες, στην Ελλάδα τουλάχιστον, οφείλονται σε αστοχίες των κατασκευών. Επομένως, η μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας μπορεί να επιτευχθεί πρώτον με αύξηση της σεισμικής ασφάλειας των μελλοντικών και υφιστάμενων κατασκευών και επίσης με προσεισμικό σχεδιασμό ετοιμότητας για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης που δημιουργεί ένας καταστροφικός σεισμός και για την εν συνεχεία αποκατάσταση.

Η αύξηση της σεισμικής ασφάλειας των μελλοντικών και υφιστάμενων κατασκευών απαιτεί σειρά μέτρων. Κατ' αρχάς σύγχρονους και επαρκείς Κανονισμούς. Για την κατάρτιση τους απαιτείται πολύ καλή γνώση της σεισμικής συμπεριφοράς των κατασκευών και των αναμενόμενων σεισμικών κινήσεων, γνώση που μπορεί να αποκτηθεί με έρευνα αντισεισμικής μηχανικής και σεισμολογίας, με πυκνό δίκτυο επιταχυνσιογράφων και σειсмоγράφων και τέλος με τις οργανωμένες μετασεισμικές διερευνήσεις των βλαβών. Για την επικαιροποίηση των κανονισμών απαιτείται επίσης η ύπαρξη μηχανισμού αναθεώρησής τους σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Αλλά η εφαρμογή των κανονισμών απαιτεί και καλά εκπαιδευμένους μηχανικούς και τεχνίτες με πλήρη επίγνωση του σεισμικού κινδύνου και των συνεπειών μιας ανεπαρκούς μελέτης ή και κατασκευής. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με επαρκή πανεπιστημιακά προγράμματα καθώς και με διαρκή προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης για παλαιότερους μηχανικούς και τεχνίτες. Απαιτείται επίσης η καθιέρωση σωστών διαδικασιών ποιοτικού ελέγχου σε όλα τα στάδια παραγωγής μιας κατασκευής. Οι έλεγχοι αυτοί περιλαμβάνουν έλεγχο μελέτης (design review), ποιοτικό έλεγχο παραγωγής υλικών (χάλυβα, σκυροδέματος, οπτοπλίνθων, κλπ.), έλεγχο εφαρμογής μελέτης και επίβλεψη της κατασκευής.

Τέλος, απαιτείται εφαρμογή αποτελεσματικής, μακροπρόθεσμης πολιτικής προσεισμικών επεμβάσεων ενίσχυσης υφιστάμενων κατασκευών. Οι επεμβάσεις αυτές περιλαμβάνουν προσεισμικούς ελέγχους και ιεράρχηση επεμβάσεων (με σειρά προτεραιότητας επεμβάσεις σε κρίσιμης σημασίας κατασκευές όπως νοσοκομεία, πυροσβεστικοί σταθμοί, γέφυρες, κλπ. σε δημόσιους χώρους μεγάλης συγκέντρωσης κοινού, μνημεία, δημόσια κτίρια, ιδιωτικά κτίρια). Αυτό δημιουργεί δυσκολίες εφαρμογής σε μεγάλη κλίμακα, ιδίως για ιδιοκτήτες με

χαμηλά εισοδήματα και γι' αυτό απαιτείται η καθιέρωση κινήτρων για τους ιδιώτες. Η πολιτεία μπορεί επίσης να εκμεταλλευτεί διάφορες χρονικές συγκυρίες για την εφαρμογή τέτοιων μέτρων (π.χ. μπορεί να επιβάλλει την αντισεισμική ενίσχυση με την ευκαιρία εκτεταμένων ανακαινίσεων). Τέλος χρήσιμη μπορεί να αποδειχθεί η έκδοση κανονισμού ή οδηγιών επέμβασης, ιδίως για κτίρια με γνωστά προβλήματα (π.χ. με ανοιχτό ισόγειο ή pilotis).

Όσον αφορά τον προσεισμικό σχεδιασμό αντιμετώπισης της έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση σεισμού, αυτός πρέπει να περιλαμβάνει κατάστρωση και εξειδίκευση (κατά τοπικά διαμερίσματα και κατά μεγάλους Οργανισμούς) επαρκών σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης, συχνή επικαιροποίησή τους και κυρίως εξασφάλιση ότι τα γνωρίζουν οι υπεύθυνοι για την εφαρμογή τους. Απαιτείται επίσης ένα σωστά μελετημένο σχέδιο μετασεισμικού ελέγχου κτιρίων υπό συνθήκες έκτακτης ανάγκης, εκτεταμένη ενημέρωση κοινού για προ και μετασεισμικές ενέργειες και μελέτες τύπου «σεναρίου» για την εκτίμηση των συνεπειών καταστροφικών σεισμών. Τέλος πρέπει να έχει σχεδιαστεί επαρκής η αποκατάσταση έτσι που να καλύπτει τεχνικά θέματα και τις διαδικασίες χρηματοδότησης.

Ο ομιλητής προχώρησε στη συνέχεια σε αντιπαράβολή της συμβολής της σεισμολογίας και της αντισεισμικής μηχανικής στη μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας. Η σεισμολογία συμβάλλει στη μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας κυρίως μέσω της ποσοτικοποίησης και χαρτογράφησης του σεισμικού κινδύνου και της εκτίμησης της αναμενόμενης σεισμικής εδαφικής κίνησης σε δεδομένη τοποθεσία. Από την άλλη πλευρά η αντισεισμική μηχανική συμβάλλει στη μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας μέσω της εξασφάλισης ασφαλών κατασκευών και ενισχύσεων, μέσω της κατάρτισης σχεδίων ετοιμότητας για προσεισμικούς και μετασεισμικούς ελέγχους, μέσω της άρσης των επικινδυνότητων και τέλος μέσω της αντιμετώπισης των αβεβαιοτήτων όσον αφορά την ποσοτικοποίηση του σεισμικού κινδύνου. Η εικόνα αυτή συμπληρώνεται από μια σειρά από ελληνικές ιδιορρυθμίες και προβλήματα όπως η άγνοια των αρμοδίων και η παρεξήγηση των ρόλων και της σχετικής συμβολής του κάθε κλάδου. Οι «προγνώσεις» και τα τηλεοπτικά παράθυρα έχουν επίσης ως αποτέλεσμα τον αποπροσανατολισμό των αρμοδίων και του κοινού, γεγονός που οδηγεί σε δυσανάλογες χρηματοδοτήσεις και σε κατασπατάληση πόρων (κυρίως για προγνώσεις και μικροζωνικές έρευνες από μη ειδικούς).

Οι επιταχυνσιογράφοι αποτελούν τη βασικότερη υποδομή για τη μείωση του σεισμικού κινδύνου. Τα δεδομένα που παρέχουν βοηθούν στην κατάρτιση φασμάτων σχεδιασμού, στην ερμηνεία των καταρρεύσεων και των βλαβών, στην κατάρτιση ειδικών κριτηρίων αντισεισμικού σχεδιασμού σπουδαιών έργων και τέλος στην μελέτη των μηχανισμών γένεσης των βλαβών στα κτήρια. Δυστυχώς το υπάρχον δίκτυο είναι ανεπαρκές ενώ η πύκνωσή του απαιτεί ελάχιστους πόρους. Η ενίσχυσή του απαιτεί την δραστηριοποίηση των τοπικών αρχών (Περιφέρειες, Νομαρχίες, Δήμοι) γιατί τα δεδομένα που συλλέγονται με τους επιταχυνσιογράφους συμβάλλουν στην καλύτερη γνώση των τοπικών συνθηκών, των αναγκών και των διαθέσιμων μέσων, στην ιεράρχηση των επιλογών

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, μια ευκαιρία για ανάπτυξη επέμβασης για βέλτιστη χρήση διαθέσιμων πόρων και στην ταχύτερη ενεργοποίηση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Συμπερασματικά ο ομιλητής ανέφερε ότι η αποτελεσματική μείωση της σεισμικής επικινδυνότητας απαιτεί μια σειρά από δραστηριότητες, με κύριους πρωταγωνιστές τους Πολιτικούς Μηχανικούς. Δυστυχώς αυτό δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα κατανοητό από όλους τους αρμοδίους. Δεδομένου ότι οι «σεισμικές μνήμες» σβήνουν γρήγορα, ενώ τα αποτελέσματα των ως άνω δραστηριοτήτων δεν είναι άμεσα εμφανή, η διαρκής συνειδητοποίηση της σεισμικής απειλής αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων. Αποτελεί καθήκον των ειδικών που εμπλέκονται στο σεισμικό πρόβλημα να διατηρούν την επίγνωση του σεισμικού κινδύνου σε μηχανικούς, Διοίκηση και γενικό πληθυσμό, χωρίς να λησμονεί κανένας ότι δεν σκοτώνουν οι σεισμοί αλλά οι μη ασφαλείς κατασκευές, ενώ κάθε μέρα που περνά μας φέρνει πλησιέστερα στην επόμενη μεγάλη καταστροφή.

Σεισμός Καλαμάτας (1986, $M_s=6.0$) Δίδυμα κτίρια. Από την ομιλία του Σταύρου Αναγνωστόπουλου

Περίληψη της ομιλίας του καθ. Κώστα ΣΥΝΟΛΑΚΗ³

Δυο παράκτιες καταστροφές, τσουνάμι και καταιγίδες. Τι γίνεται στην Ελλάδα και αλλού

Ο ομιλητής αναφέρθηκε κατ' αρχάς στα ερευνητικά ενδιαφέροντα του εργαστηρίου Φυσικών Καταστροφών του Πολυτεχνείου Κρήτης (σε συνεργασία με το ΙΤΕ⁴ και το USC⁵). Σε αυτά περιλαμβάνονται αναλυτικά, εργαστηριακά και αριθμητικά μοντέλα για τσουνάμι και ακραία κύματα (η NOAA⁶ χρησιμοποιεί το μοντέλο του εργαστηρίου για προγνώσεις πραγματικού χρόνου στον Ειρηνικό). Οι έρευνες πεδίου (Νικαράγουα, Μεξικό, Καλιφόρνια, Αλάσκα, Χαβάη, Ινδονησία, Περού, Φιλιππίνες, Χιλή, Ιαπωνία, Ταϊτή, Νέα Γουινέα, Βανουάτου, Σρι Λάνκα, Μαλδίβες, Κένυα, Νησιά Σολομώντα, Κρήτη - Παλέκαστρο). Η κατάρτιση χαρτών επικινδυνότητας από καταιγίδες, πλημμύρες και τσουνάμι. Και η μελέτη των αποτελεσμάτων του φαινομένου του θερμοκηπίου στην φαινομενολογία ακραίων φυσικών καταστροφών.

Στη συνέχεια περιέγραψε με κινούμενες προσομοιώσεις μερικά σημαντικά τσουνάμι. Το Μινωικό τσουνάμι του 1682 π.Χ., το πρώτο τσουνάμι της γραπτής ιστορίας. Το τσουνάμι που προκάλεσε ο σεισμός μεγέθους άνω του 8 το 365 μ.Χ. στην Κρήτη και το οποίο έφτασε μέχρι το Ντρουμπροβνικ και την Αλεξάνδρεια. Ένα τσουνάμι το 1993 στο νησί Okushiri της Ιαπωνίας, το οποίο άλλαξε τον τρόπο σκέψης στον τομέα. Το τσουνάμι αυτό προκάλεσε 200 νεκρούς και επέτρεψε την βαθμονόμηση του μοντέλου αναρρίχησης και πλημμύρας MOST. Ένα άλλο τσουνάμι στο Manzanillo του Μεξικού το 1995 μας έδωσε την πρώτη φωτογραφική απόδειξη του αποτραβήγματος της παραλίας πριν από την έλευση του τσουνάμι. Παρόλο που το τσουνάμι ήταν μικρό οι άνθρωποι δεν μπορούν να το συναγωνιστούν στην ταχύτητα.

Στη συνέχεια ο ομιλητής αναφέρθηκε εκτεταμένα στο μεγατσουνάμι του 2004 στον Ινδικό Ωκεανό και στην τεχνολογία προειδοποίησης. Έδειξε με βίντεο τις διαφορές όσον αφορά τη συμπεριφορά του τσουνάμι στη Σομαλία (Αφρική), στη Σρι Λάνκα (όπου δεν αισθάνθηκαν καθόλου σεισμό αφού ήταν πολύ μακριά από το επίκεντρο), στο Μπάντα Άτσε της Σουμάτρας (όπου έφτασε μέχρι και 4

³ Σύντομο βιογραφικό καθηγητή Κώστα Συνολάκη. Σπουδές - Bachelor, Master και Doctorate στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Καλιφόρνιας, Καθηγητής στην σχολή πολιτικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας (USC) από το 1985-2004, καθηγητής Φυσικών Καταστροφών στο Πολυτεχνείο Κρήτης από το 2004 ως τώρα. Ο κ. Συνολάκης έχει συγγράψει 70 επιστημονικά άρθρα σε περιοδικά, πάνω από 200 άρθρα και ανακοινώσεις σε συνέδρια, έχει παρουσιάσει σε 20 ντοκιμαντέρ του Discovery, National Geographic, BBC, History και ZDF, έχει πάει ή ήταν αρχηγός της επιστημονικής ομάδας σε 25 έρευνες πεδίου στον Ειρηνικό και Ινδικό Ωκεανούς, έχει πάνω από 40 συνεντεύξεις στο New York Times, Washington Post, Economist, Spiegel, Wall Street Journal, Suddeutsche Zeitung, Le Monde, και πάνω από 100 σε ελληνικές εφημερίδες. Το 1996 δημιούργησε το Tsunami Research Center (Κέντρο Ερευνών Τσουνάμι) στο USC - από τότε μόνο η ιστοσελίδα για δημόσια εκπαίδευση είχε 40 εκατ. hits.

⁴ Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας

⁵ University of Southern California

⁶ National Oceanic and Atmospheric Administration

χιλιόμετρα στο εσωτερικό) και τέλος στο Βιλουφούσι (Μαλδίβες) όπου λόγω της μορφολογίας του εδάφους (νησί στη μέση του ωκεανού χωρίς ανερχόμενο βυθό) οι επιπτώσεις ήταν πολύ λιγότερες.

Τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών χρησιμοποιούνται για να συνταχθούν χάρτες επικινδυνότητας από πλημμύρες. Ο ομιλητής αναφέρθηκε σε τέτοιους χάρτες από το Λος Άντζελες της Καλιφόρνιας και το Σησάντι του Όρεγκον. Οι εν λόγω χάρτες δείχνουν το πιθανό βάθος ροής της πλημμύρας σε διαφορετικά σημεία της πόλης και είναι απαραίτητοι για την προετοιμασία της πολιτικής προστασίας.

Τι μας χρειάζεται σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο για να προστατευτούμε από τσουνάμι; Κατ' αρχάς εκπαίδευση και ενημέρωση. Στη συνέχεια χάρτες επικινδυνότητας (π.χ. για το Ηράκλειο υπάρχουν χάρτες που δεν είναι αξιόπιστοι αφού καταρτίστηκαν μάλλον με το μάτι και άγνωστο με τι διαδικασίες, δεδομένου ότι πριν το 2004 δεν υπήρχε τεχνολογία χάραξης χαρτών επικινδυνότητας με προσομοίωση της πλημμύρας). Επίσης χρειάζεται προετοιμασία της διαχείρισης της καταστροφής, ώστε να μην μετατραπεί σε κρίση. Τέλος, απαραίτητη είναι η αξιοκρατία στην επιλογή στελεχών στην πολιτική προστασία και στον σχεδιασμό.

Σε περιοχές υψηλού κινδύνου π.χ. στις παραλίες της Χαβάης και της Καλιφόρνιας υπάρχουν σήματα ενημέρωσης τα οποία δημιουργούν ένα αίσθημα ασφάλειας ότι οι πιθανοί κίνδυνοι από φυσικές καταστροφές έχουν αξιολογηθεί.

Στη συνέχεια ο ομιλητής αναφέρθηκε στη διάβρωση που κατατρώγει τις παραλίες της Κρήτης, ακόμη και μέχρι ένα μέτρο το χρόνο. Παρουσίασε φωτογραφίες παλαιών ετών από συγκεκριμένες παραλίες και τις συνέκρινε με πρόσφατες φωτογραφίες από τις οποίες προκύπτει η διάβρωση. Αναφέρθηκε σε περιπτώσεις πρόσφατης εμπειρίας από κατασκευές λιμανιών στην Κρήτη που δημιούργησαν προβλήματα. Το λιμάνι της Αγίας Μαρίνας Χανίων που κατασκευάστηκε το 1987 εξαφάνισε την παραλία μέσα σε 2 χρόνια. Το λιμάνι του Πλατανιά Χανίων (κατασκευάστηκε την δεκαετία του 1990) έχει σχεδόν εξαφάνισει την γειτονική παραλία και οι ξενοδοχοί είναι σε πλήρη απόγνωση. Το καινούργιο λιμάνι στο Κολυμπάρι (2002) ούτε λειτουργεί σαν λιμάνι λόγω του κυματισμού, αλλά και εξαφάνισε τελείως μέρος της παραλίας με αποτέλεσμα να συζητείται να κατασκευαστούν αποσπασμένοι κυματοθραύστες για προστασία της παραλίας με κόστος μεγαλύτερο από το κόστος του λιμανιού. Στη συγκεκριμένη περιοχή μάλιστα λόγω αποκάλυψης της βραχώδους πλάκας (beach rock) έχουν σημειωθεί μερικοί πολύ σοβαροί τραυματισμοί από γλιστρήματα.

Η μαρίνα του Αγίου Νικολάου (1996) έφερε παρ' ολίγο και «ανάσταση νεκρών» αφού με την διάβρωση προκλήθηκε βλάβη σε παρακείμενο παραλιακό νεκροταφείο, το κόστος της προστασίας του οποίου θα ήταν υψηλότερο από το κόστος της μαρίνας που δημιούργησε το αρχικό πρόβλημα. Παρόμοια προβλήματα δημιουργήθηκαν και σε γειτονικό γήπεδο. Στην πραγματικότητα με την κατασκευή των εξωτερικών κυματοθραυστών το πρόβλημα της διάβρωσης

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, μια ευκαιρία για ανάπτυξη μεταφέρθηκε πιο κάτω. Επιπλέον, στο λιμάνι του Κόκκινου Πύργου χρειάζεται να γίνει εκβάθυνση αφού παρόλο που πρόκειται για καινούργιο σχετικά λιμάνι η μπουκά του μερικές φορές έχει βάθος λιγότερο από ένα μέτρο.

Στη συνέχεια αναφέρθηκε σε συγκεκριμένες ήπιες, εναλλακτικές λύσεις των προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί με βάση παραδείγματα από εμπλουτισμούς σε συγκεκριμένες παραλίες σε άλλες χώρες. Στο Μαϊάμι της Φλόριδας όπου είχαν αρχικά δοκιμάσει προβόλους, αλλά η διάβρωση συνεχίστηκε. Με τον εμπλουτισμό τύπου «Bob Dean» η εμπλουτισμένη παραλία προστατεύει και από τις μεγάλες καταιγίδες. Στο Sea Bright της Νέας Υερσέης, δίπλα στην Νέα Υόρκη, οι πρόβολοι του τύπου που εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται (ή να προτείνονται στην Ελλάδα) δεν λειτουργούν και αντικαταστάθηκαν. Παρόμοιες ήπιες λύσεις μπορούν να εφαρμοστούν στο Κολυμπάρι (εμπλουτισμός και άμεση παύση της αμμοληψίας στον ποταμό του Ταυρωνίτη) και στο Κουμ Καπί στα Χανιά, που αξίζει να ξαναγίνει μια αμμώδης παραλία.

Τι μας χρειάζεται για να προστατεύσουμε τις ακτές μας από πλημμύρες και διάβρωση; Κατ' αρχάς εκπαίδευση και ενημέρωση αλλά και προετοιμασία της διαχείρισης της καταστροφής, ώστε να μην μετατραπεί σε κρίση. Αξιοκρατία και ανταγωνισμός στην εκπόνηση μελετών για μέτρα προστασίας και κατανόηση ότι τα Λιμενικά Ταμεία δεν έχουν τεχνογνωσία όσον αφορά την προστασία παραλιών, ασχολούνται μόνο με λιμάνια. Αξιοκρατία στην επιλογή στελεχών στην πολιτική προστασία και στον σχεδιασμό πριν από την εκδήλωση φυσικών φαινομένων.

Συμπερασματικά, ο ομιλητής κατέληξε λέγοντας ότι δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο - οι παραλίες χάνονται με πολύ ταχύ ρυθμό και παραμένουμε απροστάτευτοι σε μεγάλες καταιγίδες. Ας μην κλέβουμε από τους εαυτούς μας, τα αποτελέσματα φαίνονται αργά ή γρήγορα

Miami Beach, Φλόριντα, πριν (δεκαετία 1960) και μετά τον εμπλουτισμό (δεκαετία 1980). Αρχικά είχαν δοκιμάσει προβόλους, αλλά η διάβρωση συνεχίστηκε (από την ομιλία του Κώστα Συνολάκη).

Η διάβρωση της παραλίας στο Κολυμπάρι, Χανίων. Από την ομιλία του Κώστα Συνολάκη.

4. Ομάδες εργασίας

Οι συμμετέχοντες στην Ημερίδα σχημάτισαν τρεις ομάδες εργασίας, κάθε μια από τις οποίες κλήθηκε κατ' αρχάς να προσδιορίσει τις τρεις σημαντικότερες απειλές που θεωρεί ότι αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες. Στη συνέχεια κάθε ομάδα πρότεινε συγκεκριμένες δράσεις για την αντιμετώπισή των απειλών λαμβάνοντας υπόψη όλες τις απαραίτητες πτυχές (ανάλυση επικινδυνότητας, πρόληψη, ετοιμότητα και επέμβαση, αποκατάσταση, επικοινωνίες, πληροφόρηση και εκπαίδευση του κοινού και των υπηρεσιών).

Για να προετοιμαστούν καλύτερα, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να μελετήσουν και ενδεχομένως να συμπληρώσουν πριν έλθουν στην Ημερίδα, το παρακάτω ενδεικτικό ερωτηματολόγιο.

Ερωτηματολόγιο

1. Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας οι τρεις σοβαρότεροι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι τοπικές σας κοινωνίες σήμερα και που θα αποτελούν επίσης απειλή για την ανάπτυξη της περιοχής μας και στα επόμενα 5 έως 10 χρόνια;

1. 2. 3.

2. Για κάθε έναν από τους κινδύνους αυτούς υπάρχουν (από όσα γνωρίζετε) μελέτες και σχέδια για όλες τις φάσεις του συστήματος προστασίας; (ανάλυση επικινδυνότητας, πρόληψη, ετοιμότητα και επέμβαση, επικοινωνίες, ετοιμότητα και επέμβαση, αποκατάσταση, επικοινωνίες, πληροφόρηση και εκπαίδευση του κοινού και των υπηρεσιών);

Υπάρχουν για τους εξής κινδύνους:

Δεν υπάρχουν για τους εξής κινδύνους:

3. Θεωρείτε ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης για την εφαρμογή των παραπάνω σχεδίων;

Εάν ΝΑΙ, προτείνετε για κάθε κίνδυνο δράσεις οι οποίες:

α. να μπορούν να υλοποιηθούν με τη συμμετοχή φορέων των τοπικών κοινωνιών, του ιδιωτικού τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού,

β. να μπορούν να ενταχθούν σε μια μελλοντική Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική για την αναβάθμιση του επιπέδου της προστασίας, από ατυχήματα και καταστροφές, των πολιτών που ζουν σε περιοχές υψηλού κινδύνου ή με επίπεδο προστασίας χαμηλότερο από εκείνο των πιο αναπτυγμένων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

γ. να έχουν σαφή αναπτυξιακή διάσταση για την περιοχή και για τους πολίτες που διαμένουν ή εργάζονται εκεί ή την επισκέπτονται.

Εάν ΟΧΙ, προτείνετε για κάθε κίνδυνο συγκεκριμένες (αρχικές ή συμπληρωματικές δράσεις που να ικανοποιούν τα παραπάνω κριτήρια α), β) και γ).

4. Από τη μέχρι τώρα εμπειρία σας ποιες δράσεις τοπικού χαρακτήρα είχαν επιτυχία, αναπτυξιακή διάσταση και βιωσιμότητα, αποδείχτηκαν επικοινωνιακές (ως καλές πρακτικές) και αξίζει να επαναληφθούν, να ενισχυθούν ή να γενικευθούν;

5. Μπορείτε να υποβάλλετε και εγγράφως κάθε επιπλέον ιδέα και πρόταση που θα μπορούσε να συμβάλει στην καλύτερη προστασία των πολιτών από τα ατυχήματα και τις καταστροφές στο πλαίσιο των στόχων της Ημερίδας.

.....

Μεθοδολογία

Κάθε ομάδα εργασίας λειτούργησε με τη βοήθεια ενός συντονιστή ως εξής:

1. Ο συντονιστής καλωσόρισε την ομάδα εργασίας και αυτοπαρουσιάστηκε (ονοματεπώνυμο, επάγγελμα / ειδικότητα, εργασία / απασχόληση και δυο λόγια για την εμπειρία του στον τομέα της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές)
2. Παρουσίαση των συμμετεχόντων (ονοματεπώνυμο, επάγγελμα / ειδικότητα, εργασία / απασχόληση και δυο λόγια για την εμπειρία του / της στον τομέα της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές).
3. Η ομάδα όρισε έναν εισηγητή (ή εισηγήτρια) που κατέγραψε τα συμπεράσματα της ομάδας εργασίας και τα παρουσίασε στην ολομέλεια.
4. Η ομάδα, με τη βοήθεια του συντονιστή, καθόρισε τους τρεις σοβαρότερους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι τοπικές κοινωνίες σήμερα και που θα αποτελούν επίσης απειλή για την ανάπτυξη της περιοχής και στα επόμενα 5 έως 10 χρόνια.

Κριτήρια για τον ορισμό της σοβαρότητας μπορούσαν να αποτελέσουν η συχνότητα των περιστατικών, ο αριθμός των θυμάτων (απώλεια ζωής, υγείας, αρτιμέλειας, ψυχολογικές επιπτώσεις) το κόστος των ζημιών και ο χρόνος αποκατάστασης (ή το κόστος αποκατάστασης ανά κάτοικο), η διαταραχή της τοπικής οικονομίας, οι επιπτώσεις στην ανάπτυξη, τον τουρισμό, κλπ. (παραδείγματα)

5. Για κάθε έναν από τους κινδύνους που καθορίστηκαν, η ομάδα συζήτησε για την ύπαρξη ή όχι μελετών και σχεδίων (π.χ. σχέδια έκτακτης ανάγκης, οδηγίες) για όλες τις φάσεις του συστήματος προστασίας; (ανάλυση επικινδυνότητας, πρόληψη, ετοιμότητα και επέμβαση, επικοινωνίες, ετοιμότητα και επέμβαση,

Η προστασία του πολίτη από ατυχήματα και καταστροφές, μια ευκαιρία για ανάπτυξη αποκατάσταση, επικοινωνίες, πληροφόρηση και εκπαίδευση του κοινού και των υπηρεσιών). Στη συνέχεια η συζήτηση επικεντρώθηκε σε προτάσεις για αρχικές ή συμπληρωματικές δράσεις που να καλύπτουν όλες τις παραπάνω φάσεις και οι οποίες:

- α. να μπορούν να υλοποιηθούν με τη συμμετοχή φορέων των τοπικών κοινωνιών, του ιδιωτικού τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού (και σε ποιόν βαθμό, με ποια μέσα, αξιοποίηση τοπικών πόρων, συνεργασιών, δικτύων κλπ.),
 - β. να μπορούν να ενταχθούν σε μια μελλοντική Ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική για την αναβάθμιση του επιπέδου της προστασίας, από ατυχήματα και καταστροφές, των πολιτών που ζουν σε περιοχές υψηλού κινδύνου ή με επίπεδο προστασίας χαμηλότερο από εκείνο των πιο αναπτυγμένων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ο συντονιστής εξήγησε ενδεχομένως τους τρόπους που μπορεί να γίνει αυτό για να μη φαίνεται ουτοπικό ή ανέφικτο),
 - γ. να έχουν σαφή αναπτυξιακή διάσταση για την περιοχή και για τους πολίτες που διαμένουν ή εργάζονται εκεί ή την επισκέπτονται (παραδείγματα).
6. Για κάθε έναν από τους κινδύνους που καθορίστηκαν, η ομάδα συζήτησε δράσεις τοπικού χαρακτήρα που είχαν επιτυχία, αναπτυξιακή διάσταση και βιωσιμότητα και οι οποίες αποδείχτηκαν εποικοδομητικές (ως καλές πρακτικές) και αξίζει να επαναληφθούν, να ενισχυθούν ή να γενικευθούν (πιθανά από κατάλογο δράσεων, ει δυνατόν με στοιχεία και παραδείγματα από την εμπειρία των συμμετεχόντων αλλά και άλλων περιοχών).

Από τις ομάδες εργασίας. Διακρίνονται από αριστερά ο Σταύρος Αρναουτάκης, ο Βασίλης Ζαχαρόπουλος και ο Μανώλης Μπαλάς

Συμπεράσματα των ομάδων εργασίας

Συμπεράσματα Ομάδας 1 - Συντονιστής: Παναγιώτης ΑΛΕΒΑΝΤΗΣ, Φυσικός,
Εισηγητής: Μαρία ΤΑΒΛΑ, Υπεύθυνη Πολιτικής Προστασίας Δήμου Αγίου Νικολάου

Οι κίνδυνοι που κατέγραψε η Ομάδα κατά σειρά προτεραιότητας ήταν οι εξής:

1. Σεισμοί και τσουνάμι.
2. Πλημμύρες σε συνδυασμό με τα προβλήματα διαχείρισης ακτών, κατά τη διάρκεια έντονων καιρικών φαινομένων, ιδίως σε παράκτιες τουριστικές περιοχές.
3. Η ίδια η διοίκηση η οποία είναι απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις όπως οι αλλαγές χρήσης γης και η διαχείριση χώρων όπως οι βιομηχανικές περιοχές και τα γεινιάζοντα αεροδρόμια.
4. Τα τροχαία ατυχήματα.
5. Τα κοινωνικά προβλήματα που διαγράφονται στον ορίζοντα λόγω της κυμαίνουσας οικονομίας και της αλλαγής της σύστασης του πληθυσμού.
6. Οι πυρκαγιές
7. Τα σκουπίδια σε συνδυασμό με τους συχνά ελλείποντες ή χώρους ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (ΧΑΔΑ).
8. Η κίτρινη σκόνη σε συνδυασμό με την εν γένει ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα με τις συνεπακόλουθες δυσμενείς επιπτώσεις σε πάσχοντες από καρδιαγγειακά και αναπνευστικά νοσήματα.

Η ομάδα κατέγραψε τις εξής δράσεις που γνώρισαν επιτυχία ή/και που πρέπει να επεκταθούν και να υποστηριχθούν:

1. Οι ανά δήμο ομάδες εθελοντών για την αντιμετώπιση καταστροφών. Η επέκταση των αρμοδιοτήτων τους σε θέματα πρόληψης και η ενίσχυσή τους κρίνεται απαραίτητη. Σε μικρούς δήμους η συγκρότηση τέτοιων ομάδων είναι προβληματική και ίσως θα πρέπει να προβλεφθεί κάποια συνεργασία μεταξύ γειτονικών δήμων.
2. Η ενημέρωση του πληθυσμού, ιδίως των μαθητών, με το μοίρασμα φυλλαδίων και την οργάνωση σχετικών δράσεων. Η δημιουργία χώρων συγκέντρωσης του πληθυσμού σε περίπτωση έκτακτων αναγκών που έχει προχωρήσει σε ορισμένους δήμους πρέπει να επεκταθεί.
3. Η τεχνογνωσία από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Πανεπιστήμιο, Πολυτεχνείο, ΤΕΙ) κρίνεται απαραίτητη για τους Δήμους και πρέπει να επικεντρωθεί σε μελέτες πρακτικής εφαρμογής.

4. Τέλος απαιτείται η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού των νομαρχιών και των άλλων φορέων της αυτοδιοίκησης με μηχανικούς και γενικά με επιστήμονες με γνώσεις στους σχετικούς τομείς.

Συμπεράσματα Ομάδας 2 - Συντονιστής: Μανώλης ΠΑΥΛΑΚΗΣ, Ιατρός-Χειρουργός, Εισηγητής: Παναγιώτης ΑΓΓΟΥΡΙΔΑΚΗΣ, Διευθυντής ΕΚΑΒ

Οι κίνδυνοι που κατέγραψε η Ομάδα κατά σειρά προτεραιότητας ήταν οι εξής:

1. Τα τροχαία ατυχήματα (τραύμα).
2. Η ασφάλεια των πολιτών (εγκληματικότητα)
3. Οι διατροφικές συνήθειες

Η ομάδα κατέγραψε τις εξής δράσεις που γνώρισαν επιτυχία ή/και που πρέπει να επεκταθούν και να υποστηριχθούν:

Τραύμα.

1. Επέκταση της δωρεάς οργάνων.
2. Ενίσχυση των διαδικασιών κατά την χορήγηση διπλώματος οδήγησης (π.χ. με εκπαίδευση στις πρώτες βοήθειες ή και με 12ωρη εκπαίδευση στην αντιμετώπιση τραύματος για να καταλάβουν οι οδηγοί τι σημαίνει τροχαίο ατύχημα και να συνειδητοποιήσουν ότι 9 στους 10 τραυματίες είναι νεκροί όταν φτάσει το ασθενοφόρο).
3. Ενίσχυση των υποδομών παροχής υπηρεσιών (π.χ. με καλύτερη σήμανση και εξασφάλιση ανοικτών δρόμων η διακομιδή μπορεί να επιταχυνθεί)
4. Έλεγχοι σε χώρους κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών (δεδομένου ότι οι παράγοντες αύξησης του κινδύνου ατυχήματος είναι το αλκοόλ, η μη χρησιμοποίηση ζώνης ασφαλείας και η υπερβολική ταχύτητα).
5. Τμηματική εκπαίδευση των υπαλλήλων ανά υπηρεσία και ανά αρμοδιότητα.

Εγκληματικότητα.

1. Παρέμβαση σε επίπεδο εφήβων και οικογένειας (ενίσχυση και αξιοποίηση του ρόλου της μάνας στην κρητική κοινωνία).
2. Δράσεις πρόληψης

Διατροφικό πρόβλημα.

1. Ανάπτυξη καλών συνηθειών από την παιδική ηλικία
2. Επάνοδος στην Κρητική κουζίνα

Γενικά, ενίσχυση της προσωπικής ευθύνης και του ρόλου της οικογένειας.

Οι κίνδυνοι που κατέγραψε η Ομάδα κατά σειρά προτεραιότητας ήταν οι εξής:

1. Σεισμικός κίνδυνος.
2. Οδική ασφάλεια –τροχαία ατυχήματα
3. Περιβαλλοντικές απειλές όπως ρύπανση του εδάφους και του υδροφόρου ορίζοντα (π.χ. από λιπάσματα, φυτοφάρμακα και απόβλητα βιομηχανιών), υπεράντληση υδάτων (σε συνδυασμό με ξηρασία και ερημοποίηση)
4. Τεχνολογικές απειλές (π.χ. από αεροδρόμια, χημικά).
5. Αίσθημα ανασφάλειας πολιτών (αστυνόμευση, ναρκωτικά) στην καθημερινότητά τους .
6. Επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών
7. Δασικές και αστικές πυρκαγιές.
8. Διάθεση απορριμμάτων

Η ομάδα κατέγραψε τις εξής δράσεις που γνώρισαν επιτυχία ή/και που πρέπει να επεκταθούν και να υποστηριχτούν:

1. Όσον αφορά τα σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών, οι εκπρόσωποι των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης (ΕΜΑΚ, Πυροσβεστική, Αστυνομία, Λιμενικό) διαβεβαιώνουν ότι τέτοια σχέδια υπάρχουν αλλά συχνά αντιμετωπίζονται προβλήματα επικαιροποίησης, ελέγχου και εξασφάλισης των αναγκαίων πόρων. Πρόβλημα υπάρχει και στην ευαισθητοποίηση των αρχών αλλά και με την έλλειψη συνολικής αντιμετώπισης.
2. Ενίσχυση της τάσης για τον εθελοντισμό.
3. Ενημέρωση, εκπαίδευση, διαπαιδαγώγηση στα σχολεία με έμφαση στην αυτοπροστασία.
4. Χρήση νέων τεχνολογιών όπως τηλεπισκόπηση, συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών (GIS), δορυφορικά (GMES) κλπ.

Η ομάδα επεσήμανε επίσης τα ακόλουθα:

1. Μεθοδολογίες υπάρχουν αλλά δεν χρησιμοποιούνται (π.χ. μεθοδολογία μετασεισμικού ελέγχου βλαβών και ασφάλειας κτηρίων).
2. Σημαντικό ρόλο σε κάθε πολιτική πρόληψης παίζει η χωροθέτηση/οριοθέτηση των χρήσεων γης και η τήρηση των προδιαγραφών και κανονισμών (π.χ. αυθαίρετα).
3. Απαραίτητη είναι η λήψη μέτρων στον τομέα της οδικής ασφάλειας (βελτίωση των υποδομών).

Σύνοψη των εργασιών των ομάδων

Με βάση τις εργασίες των ομάδων οι σημαντικότεροι κίνδυνοι που εντοπίστηκαν είναι:

1. Οδική ασφάλεια που πρέπει να αντιμετωπιστεί ως πρώτη προτεραιότητα
2. Σεισμικός κίνδυνος
3. Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι
4. Ασφάλεια έναντι της εγκληματικότητας στην καθημερινότητα του πολίτη

Οι προτάσεις αντιμετώπισης περιλαμβάνουν:

1. Σφαιρική εκπαίδευση των πολιτών από το σχολείο (διατροφικές συνήθειες, κυκλοφοριακή αγωγή, αυτοπροστασία κλπ.)
2. Αξιοποίηση της εθελοντικής προσφοράς των πολιτών
3. Χρήση νέων τεχνολογιών και επιστημονικών μεθόδων που έχουν αναπτυχθεί για την προστασία του πολίτη από φυσικούς και τεχνολογικούς κινδύνους

Ιδιαίτερη σημασία δίδεται στην πρόληψη με διάρκεια.

Ο Μανώλης Μπαλάς και ο Μανώλης Παυλάκης

5. Συμπεράσματα της Ημερίδας – Προτάσεις

- I. Η μεθοδικότητα και ο ενθουσιασμός που επέδειξαν οι ομάδες εργασίας στην καταγραφή και στην ανάλυση των κινδύνων έδειξε ότι μόνο με την συμμετοχή όσων ασχολούνται καθημερινά με τα προβλήματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των ατυχημάτων και των καταστροφών, είναι δυνατός ο σχεδιασμός βιώσιμων και αποτελεσματικών λύσεων με επίκεντρο τους πολίτες. Συνεπώς, η διοργάνωση παρόμοιων ημερίδων σε επίπεδο Νομού ή και Περιφέρειας αποτελεί αποτελεσματικό τρόπο εντοπισμού των πραγματικών προβλημάτων και διατύπωσης ρεαλιστικών προτάσεων.
- II. Οι ομιλητές περιέγραψαν μια σειρά από σημαντικές απειλές και διατύπωσαν συνοπτικά μια σειρά από μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Τα μέτρα αυτά μπορούν να ενταχθούν σε τρέχοντα κοινοτικά προγράμματα και να χρηματοδοτηθούν. Σε συνδυασμό με τα συμπεράσματα και τις υποδείξεις των ομάδων εργασίας, από την ημερίδα προέκυψε μια ιεράρχηση των κινδύνων και συναφείς προτάσεις.
- III. Οι σημαντικότερες απειλές για τους πολίτες στην Κρήτη, με βάση τις εργασίες της Ημερίδας είναι οι εξής:
 1. Τα τροχαία ατυχήματα δηλαδή η οδική ασφάλεια που πρέπει να αντιμετωπιστεί ως πρώτη προτεραιότητα.
 2. Ο σεισμικός κίνδυνος.
 3. Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, ιδίως
 - α) η προϊούσα καταστροφή ορισμένων παράκτιων τουριστικών περιοχών λόγω έλλειψης ή κακής διαχείρισης τους (π.χ. πλημμύρες σε συνδυασμό με έντονα καιρικά φαινόμενα, απομάκρυνση της άμμου λόγω γειτονικών λιμενικών έργων),
 - β) η διαχείριση των απορριμμάτων σε συνδυασμό με τους συχνά ελλείποντες χώρους υγειονομικής ταφής (ΧΥΤΑ) ή χώρους ανεξέλεγκτης διάθεσης τους (ΧΑΔΑ),
 - γ) η κακή διαχείριση των υδάτινων πόρων (ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα π.χ. από υπερβολική χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων και απόβλητα βιομηχανιών, υπεράντληση υδάτων σε συνδυασμό με ξηρασία και ερημοποίηση),
 - δ) τα επεισόδια κίτρινης σκόνης σε συνδυασμό με την εν γένει ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα με τις συνεπακόλουθες δυσμενείς επιπτώσεις κυρίως σε πάσχοντες από καρδιαγγειακά και αναπνευστικά νοσήματα,
 - ε) οι τεχνολογικοί κίνδυνοι (π.χ. ηχορρύπανση και πιθανά ατυχήματα στα αεροδρόμια, μεταφορά επικίνδυνων υλικών),

στ) οι επιπτώσεις των κλιματικών αλλαγών που είναι εντονότερα εμφανείς στις Νότιες περιοχές της Ευρώπης.

4. Η εγκληματικότητα που απειλεί την ασφάλεια, την ποιότητα ζωής και την καθημερινότητα του πολίτη κυρίως λόγω:
 - α) των κοινωνικών προβλημάτων που διαγράφονται στον ορίζοντα εξαιτίας της κυμαινόμενης οικονομίας και της αλλαγής της σύστασης του πληθυσμού,
 - β) την συχνά ελλιπή αστυνόμευση και την αυξανόμενη χρήση των ναρκωτικών.
5. Η ίδια η διοίκηση η οποία είναι απροετοίμαστη να αντιμετωπίσει νέες προκλήσεις όπως οι αλλαγές χρήσης γης και η διαχείριση χώρων όπως οι βιομηχανικές περιοχές και τα γειννιάζοντα αεροδρόμια.
6. Οι αλλαγές στις διατροφικές συνήθειες του σύγχρονου ανθρώπου.
7. Οι δασικές και αστικές πυρκαγιές που απειλούν το πράσινο που έχει απομείνει αλλά και κατοικημένες περιοχές.

IV. Με βάση:

1. τη συστημική θεώρηση της προστασίας των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές (που παρουσιάστηκε στην εισαγωγική ομιλία του Ευρωβουλευτή κ. Σταύρου ΑΡΝΑΟΥΤΑΚΗ),
2. το έντονο ενδιαφέρον (που εκφράστηκε στην ομιλία της Νομάρχου κ. Ευαγγελία ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ – ΗΛΙΑΚΗ),
3. τις επιμέρους συζητήσεις στις ομάδες εργασίας,
4. τις συζητήσεις μεταξύ ομιλητών και συντονιστών κατά την προετοιμασία και μετά τη λήξη των εργασιών τη Ημερίδας, και
5. τη μελέτη των σχετικών προγραμμάτων και δυνατοτήτων χρηματοδότησης,

διατυπώνονται οι εξής προτάσεις για δράσεις:

ΠΡΟΛΗΨΗ και ΜΕΤΡΙΑΣΜΟΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Από τις συζητήσεις προέκυψε ότι:

- πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στην πρόληψη με διάρκεια,
- σημαντικό ρόλο σε κάθε πολιτική πρόληψης παίζει η χωροθέτηση / οριοθέτηση των χρήσεων γης και η τήρηση των προδιαγραφών και κανονισμών (π.χ. αυθαίρετη δόμηση),
- κρίνεται απαραίτητη η επέκταση του ρόλου των εθελοντικών οργανώσεων στον σχεδιασμό και ιδιαίτερα στον τομέα της πρόληψης.

Όσον αφορά τις επιμέρους απειλές, για την φάση της πρόληψης προέκυψαν τα εξής:

1. Οδική ασφάλεια: Στην Ημερίδα αναφέρθηκαν δύο συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη: α) Η ανάγκη βελτίωσης των υποδομών, για την οποία σχετικά μέτρα μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ (ΕΠ «ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ») και β) η καθιέρωση ελέγχων σε χώρους κατανάλωσης οινοπνευματωδών ποτών (δεδομένου ότι οι παράγοντες αύξησης του κινδύνου ατυχήματος είναι το αλκοόλ, η μη χρησιμοποίηση ζώνης ασφαλείας και η υπερβολική ταχύτητα).
2. Σεισμικός κίνδυνος: Αυστηρή τήρηση των αντισεισμικών κανονισμών από τους μηχανικούς και τους κατασκευαστές όσον αφορά τις νέες κατασκευές. Προσεισμικοί έλεγχοι των υφιστάμενων κτηρίων με στόχο την ενίσχυσή τους πριν από τον σεισμό. Ιεράρχηση των επεμβάσεων για την κατά σειρά ενίσχυση κρίσιμης σημασίας κατασκευών (δηλ. νοσοκομείων, πυροσβεστικών σταθμών, γεφυρών κλπ.), δημόσιων χώρων μεγάλης συγκέντρωσης κοινού (π.χ. σχολεία), μνημείων, δημόσιων και ιδιωτικών κτηρίων. Λόγω τα δυσκολίας εφαρμογής τέτοιων επεμβάσεων σε μεγάλη κλίμακα, ιδίως για ιδιοκτήτες με χαμηλά εισοδήματα πρέπει να προβλεφθούν κίνητρα για ιδιώτες, να εφαρμοστούν τα μέτρα ανάλογα με χρονικές συγκυρίες (π.χ. επεκτάσεις, επισκευές). Τέλος χρήσιμη μπορεί να είναι και η έκδοση κανονισμού ή οδηγιών επέμβασης, για κτίρια με γνωστά προβλήματα (π.χ. με ανοιχτό ισόγειο τύπου πυλωτής). Για τα περισσότερα από τα ανωτέρω μέτρα απαιτούνται δράσεις από την κεντρική Διοίκηση, γεγονός που δυσχεραίνει εξαιρετικά την εφαρμογή τους. Εκείνο στο οποίο όμως θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν οι τοπικές αρχές – Νομαρχίες και Δήμοι - είναι η καταγραφή, κατ' αρχήν, των κτιρίων ζωτικής σημασίας που θα πρέπει να παραμείνουν σε λειτουργία κατά τη διάρκεια ενός καταστροφικού σεισμού για την αντιμετώπιση της έκτακτης ανάγκης (π.χ. νοσοκομεία, πυροσβεστικοί σταθμοί, κτίρια τηλεπικοινωνιών, κτίριο κεντρικών υπηρεσιών Νομαρχίας κλπ). Στη συνέχεια να προγραμματισθούν έλεγχοι των κτιρίων αυτών με συνεργασία και πίεση των νομαρχιών με / προς τους έχοντες την ευθύνη για τα αντίστοιχα κτίρια (π.χ Υπουργείο Υγείας για τα νοσοκομεία ευθύνης του, Υπουργείο Δημ. Τάξεως για τους πυροσβεστικούς σταθμούς, κλπ.). Οι έλεγχοι θα αναδείξουν τυχόν προβλήματα σεισμικής ασφάλειας των κτιρίων αυτών και την ανάγκη προγραμματισμού επεμβάσεων για την ενίσχυσή τους.
3. Παράκτιες περιοχές: Εμπλουτισμός σειράς ακτών που χάνουν συνεχώς την πολύτιμη ζώνη της άμμου και μετατρέπονται σταδιακά σε βραχώδεις. Σχετικές προτάσεις έχουν διατυπωθεί από το Πολυτεχνείο Κρήτης. Μέτρα για την πρόληψη της περαιτέρω διάβρωσης (και την αποκατάσταση των ήδη κατεστραμμένων ακτών) μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ (ΕΠ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» και ΕΠ «ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ»).

4. Απορρίμματα: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα ή προτάσεις για την πρόληψη. Μέτρα για την κατασκευή ΧΥΤΑ (και την αποκατάσταση Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων – ΧΑΔΑ – μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ (ΕΠ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» και ΕΠ «ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ»).
5. Υδάτινοι πόροι: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα ή προτάσεις για την πρόληψη πέραν της απαραίτητης εξοικονόμησης του νερού. Μέτρα για την διαχείριση υδάτινων πόρων μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ (ΕΠ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»).
6. Κίτρινη σκόνη: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα ή προτάσεις για την πρόληψη.
7. Εγκληματικότητα: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα ή προτάσεις για την πρόληψη.
8. Διατροφή: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα ή προτάσεις για την πρόληψη πέραν της προώθησης της επιστροφής στην ‘μεσογειακή’, παραδοσιακή διατροφή.
9. Πυρκαγιές: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα ή προτάσεις για την πρόληψη. Μέτρα για την πρόληψη πυρκαγιών και για την αποκατάσταση πυρόπληκτων περιοχών και την προστασία από τη διάβρωση μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ (ΕΠ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» και ΕΠ «ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ»).

ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ και ΕΠΕΜΒΑΣΗ

Κατά τις συζητήσεις, οι εκπρόσωποι των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης (ΕΜΑΚ, Πυροσβεστική, Αστυνομία, Λιμενικό) διαβεβαίωσαν ότι υπάρχουν σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών, αλλά συχνά εμφανίζονται προβλήματα επικαιροποίησης, ελέγχου και εξασφάλισης των αναγκών πόρων. Πρόβλημα υπάρχει και στην ευαισθητοποίηση των αρχών αλλά και με την έλλειψη συνολικής αντιμετώπισης των κινδύνων.

Επίσης αναφέρθηκε η καλή πρακτική της δημιουργίας χώρων συγκέντρωσης του πληθυσμού σε περίπτωση σεισμών που έχει προχωρήσει σε ορισμένους δήμους και πρέπει να επεκταθεί και να περιλάβει όλες τις πιθανές έκτακτες ανάγκες.

Οι δημοτικές ομάδες εθελοντών για την αντιμετώπιση καταστροφών αποτελούν μια βέλτιστη πρακτική και πρέπει να επεκταθούν και να υποστηριχθούν. Η ενίσχυση της τάσης για εθελοντισμό αλλά και η επέκταση των αρμοδιοτήτων των ομάδων ιδίως σε θέματα πρόληψης και η ενίσχυσή τους κρίνεται απαραίτητη. Σε μικρούς δήμους η συγκρότηση τέτοιων ομάδων είναι προβληματική και ίσως θα πρέπει να προβλεφθεί κάποια συνεργασία μεταξύ γειτονικών δήμων. Τέλος τονίστηκε η σημασία του ρόλου που μπορούν να παίξουν οι καλά εκπαιδευμένοι εθελοντές τόσο για την έγκαιρη προειδοποίηση όσο και για την προστασία των πολιτών κατά τις πρώτες στιγμές μιας έκτακτης ανάγκης.

Όσον αφορά τις επιμέρους απειλές, για την φάση της επέμβασης προέκυψαν τα εξής:

1. Οδική ασφάλεια: Πέρα από την ενίσχυση των υποδομών παροχής υπηρεσιών αναφέρθηκε ότι με καλύτερη σήμανση και εξασφάλιση ανοικτών δρόμων η διακομιδή μπορεί να επιταχυνθεί και να σωθούν έτσι περισσότερες ζωές.
2. Σεισμικός κίνδυνος: Αναφέρθηκε η μεθοδολογία μετασεισμικού ελέγχου βλαβών και ασφάλειας κτηρίων υπό συνθήκες έκτακτης ανάγκης, η ανάπτυξη της οποίας χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αλλά δεν αξιοποιείται.
3. Παράκτιες περιοχές: Βλέπε κεφάλαιο ΠΡΟΛΗΨΗ.
4. Απορρίμματα: Πέρα από τα μέτρα που αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο ΠΡΟΛΗΨΗ, στην Ημερίδα αναφέρθηκε ως καλή πρακτική η επιτήρηση των ΧΥΤΑ από καταγεγραμμένους εθελοντές προκειμένου να εντοπιστεί άμεσα η εκδήλωση πυρκαγιάς. Αναφέρθηκε επίσης ως καλή πρακτική η καταγραφή σε επίπεδο δήμου όλων των μηχανημάτων που μπορούν να συμβάλλουν για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης (π.χ. πυρκαγιάς, πλημμύρας, κατολισθήσεων).
5. Υδάτινοι πόροι: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα για την επέμβαση.
6. Κίτρινη σκόνη: Αναφέρθηκε η δυνατότητα εξοπλισμού του πληθυσμού (ιδίως των ευπαθών ομάδων) με μάσκες για την προστασία σε περιπτώσεις εμφάνισης κίτρινης σκόνης.
7. Εγκληματικότητα: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα για την επέμβαση.
8. Διατροφή: Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα για την επέμβαση.
9. Πυρκαγιές: Βλέπε παραπάνω Απορρίμματα.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Βλέπε κεφάλαιο ΠΡΟΛΗΨΗ, τις παραγράφους για το Σεισμικό κίνδυνο και τις Παράκτιες περιοχές.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στην Ημερίδα αναφέρθηκαν μερικές συγκεκριμένες μεθοδολογίες για την Ανάλυση κινδύνου, που περιελάμβαναν τα εξής:

1. Μεθοδολογία εκτίμησης της επικινδυνότητας / διακινδύνευσης σε σχολεία.
2. Ανάγκη πυκνού δικτύου επιταχυνσιογράφων για την ανάλυση του σεισμικού κινδύνου και την προσαρμογή των αντισεισμικών κανονισμών.

3. Μεθοδολογίες ανάλυσης του κινδύνου από τσουνάμι ή/και πλημμύρες σε παράκτιες περιοχές.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΕΛΕΓΧΟΣ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ, ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ (C4I)

Από τις συζητήσεις προέκυψε ότι η τεχνογνωσία που υπάρχει στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) και στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κρήτης (Πανεπιστήμιο, Πολυτεχνείο, ΤΕΙ) κρίνεται πολύτιμη για τους Δήμους και τις Νομαρχίες και πρέπει να επικεντρωθεί σε μελέτες πρακτικής εφαρμογής. Επίσης απαιτείται η ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού των Νομαρχιών και των Δήμων με μηχανικούς και γενικά με επιστήμονες με γνώσεις στους σχετικούς τομείς (ιδίως στη αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων νέων τεχνολογιών όπως λόγου χάριν της τηλεπικοινωνίας, των συστημάτων γεωγραφικών πληροφοριών (GIS), των δορυφορικών συστημάτων διαχείρισης (GMES) κλπ.). Βλέπε κεφάλαιο ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ και ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Στην Ημερίδα δεν αναφέρθηκαν συγκεκριμένα μέτρα για τις Επικοινωνίες έκτακτης ανάγκης, ήτοι για την προώθηση της ποιοτικής αναβάθμισης του 112 (κοινός ευρωπαϊκός αριθμός κλήσεων έκτακτης), την προώθηση της δημιουργίας ψηφιακού δικτύου επικοινωνίας της τοπικής, νομαρχιακής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης με τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και την δημιουργία ενιαίου συστήματος ενημέρωσης των πολιτών και των επισκεπτών σε περιπτώσεις επερχόμενων ή εν εξελίξει καταστροφών.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ και ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Από τις συζητήσεις προέκυψε ότι στον τομέα της Ενημέρωσης και της Εκπαίδευσης υπάρχουν βέλτιστες πρακτικές που πρέπει να επεκταθούν αλλά και σημαντικές ευκαιρίες για νέες πρωτοβουλίες. Αναφέρθηκε η ανάγκη παρέμβασης σε επίπεδο εφήβων και οικογένειας (π.χ. με ενίσχυση και αξιοποίηση του ρόλου της μάνας στην κρητική κοινωνία), η επάνοδος στην Κρητική κουζίνα και γενικά η ενίσχυση της προσωπικής ευθύνης και του ρόλου της οικογένειας.

Από τις συζητήσεις προέκυψαν τα εξής:

1. Η ενημέρωση του πληθυσμού, ιδίως των μαθητών, με το μοίρασμα φυλλαδίων και την οργάνωση σχετικών δράσεων έχουν γνωρίσει επιτυχία και πρέπει να επεκταθούν και να υποστηριχτούν. Σημειώνεται ιδίως η πρόταση για δημιουργία πάρκων ασφάλειας για την ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των μαθητών σε όλους τους κινδύνους που τους απειλούν στην καθημερινότητά τους. Μέτρα για την εκπαίδευση μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ (ΕΠ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»). Οι δράσεις που αφορούν την Αγωγή Υγείας στα σχολεία που έχουν γνωρίσει σχετική επιτυχία εντάσσονται επίσης σε αυτό τον τομέα και μπορούν να καλύψουν την ανάπτυξη καλών διατροφικών συνηθειών από την παιδική ηλικία, την ευαισθητοποίηση στα πλεονεκτήματα της δωρεάς οργάνων, και την αυτοπροστασία.

2. Ενίσχυση των διαδικασιών κατά την χορήγηση διπλώματος οδήγησης (π.χ. με εκπαίδευση στις πρώτες βοήθειες ή και με 12ωρη εκπαίδευση στην αντιμετώπιση τραύματος για να καταλάβουν οι οδηγοί τι σημαίνει τροχαίο ατύχημα και να συνειδητοποιήσουν ότι 9 στους 10 τραυματίες είναι νεκροί όταν φτάσει το ασθενοφόρο.
3. Για την στελέχωση των Νομαρχιών και των Δήμων με εκπαιδευμένο επιστημονικό προσωπικό απαιτείται η συγκρότηση ενός επιστημονικού πόλου πανεπιστημιακού επιπέδου στον τομέα της συνολικής διαχείρισης της προστασίας των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές, για την υποστήριξη του έργου της Πολιτείας ώστε να εξασφαλιστεί ελάχιστη βιωσιμότητα με σταθερές δομές αυτοπροστασίας τοπικά. Μόνον έτσι θα γίνει δυνατή η αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων νέων τεχνολογιών (τηλεπισκόπησης, συστημάτων γεωγραφικών πληροφοριών (GIS), δορυφορικών συστημάτων διαχείρισης (GMES) κλπ.). Αυτό μπορεί να συνδυαστεί και με περιοδική εκπαίδευση των υπαλλήλων, των αιρετών αρμοδίων και όσων ασχολούνται με θέματα αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών ανά υπηρεσία, ανά δήμο και ανά αρμοδιότητα.

Επίμετρο – προτάσεις για τη μελλοντική Πολιτική Συνοχής της ΕΕ

Από τις συζητήσεις και τα συμπεράσματα της Ημερίδας προκύπτει ότι η ένταξη της προστασίας των πολιτών από ατυχήματα και καταστροφές στους στόχους της μελλοντικής Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να γίνει με βάση μια ενοποιημένη στρατηγική που να περιλαμβάνει τις παρακάτω συνιστώσες:

1. Πρόληψη με διάρκεια, με βάση επιστημονικά τεκμηριωμένη ανάλυση κινδύνων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη και γενικότερες παραμέτρους (π.χ. κλιματική αλλαγή, διασυννοριακή ρύπανση).
2. Κατάρτιση του προσωπικού των οργανισμών τοπικής, νομαρχιακής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης στην ενοποιημένη αντιμετώπιση ατυχημάτων και καταστροφών βάσει χωροταξικού σχεδιασμού και προγραμματισμού.
3. Δημιουργία πανεπιστημιακού / ερευνητικού πόλου με αντικείμενο όλες τις φάσεις της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές προκειμένου να υποστηριχτεί επιστημονικά η πρόληψη αλλά και η κατάλληλη κατάρτιση / στελέχωση των οργανισμών αυτοδιοίκησης.
4. Δημιουργία καινοτόμων μέσων χρηματοδότησης μέτρων πρόληψης από ιδιώτες σε συνδυασμό με κανονιστικούς περιορισμούς για την επιβολή προγραμμάτων πρόληψης και μετριασμού των επιπτώσεων ατυχημάτων και καταστροφών (π.χ. αντισεισμική ενίσχυση κτηρίων με την ευκαιρία ανακαίνισων).
5. Συνεχής εκπαίδευση παιδιών και νέων στην ολιστική αντιμετώπιση της προστασίας από ατυχήματα και καταστροφές με την ένταξη καινοτόμων προγραμμάτων στο σχολικό κύκλο (π.χ. δημιουργία πάρκων ασφαλείας) και τη συμμετοχή εθελοντών.
6. Ενίσχυση των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης (πυροσβεστική, άμεση ιατρική βοήθεια, αστυνομία) με στόχο την παροχή υπηρεσιών σε περίπτωση ατυχημάτων ή καταστροφών που να ανταποκρίνονται σε προκαθορισμένα μετρήσιμα επίπεδα ποιότητας (π.χ. μέγιστοι χρόνοι επέμβασης, μέγιστα επιτρεπόμενα επίπεδα θνησιμότητας).
7. Δημιουργία ενοποιημένου συστήματος που να καλύπτει όλες τις πτυχές των επικοινωνιών έκτακτης ανάγκης (ήτοι 112, ψηφιακό δίκτυο επικοινωνίας των οργανισμών αυτοδιοίκησης με τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, ενιαίο σύστημα συναγερμού για επερχόμενες ή εν εξελίξει καταστροφές), σε συνδυασμό με την ενημέρωση και εκπαίδευση του πληθυσμού για το τι πρέπει να κάνει σε περιπτώσεις ατυχήματος ή καταστροφής.

...
κι οπού δε σώση γλήγορα σπίθα φωτιάς να σβήσει,
δύνεται χώρες και χωριά και δάση να κεντήση.
Γιαύτος τυχαίνει στην αρχή εκείνοι που 'χου γνώση
να μην αφήνου το κακό να περισσοξαπλώσει.
Γιατί τη φύση το κακό πολλά κακή την έχει,
μ' έναν πόδα 'ν' οντέ κινά, και με τα χίλια τρέχει,
και πράματα που φαίνονται εύκολα στην αρχήν των,
είναι βαρά και δύσκολα πολλά στην τέλειωσίν των,
...
Ερωτόκριτος α' 1581-1588

CD-ROM με τις παρουσιάσεις των ομιλητών

